

TORONTÁI

Ára	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Bečskerek, Obiljeva (Zápolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ára
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21		Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D		
Din	Sürgöncim: Torontál, Veliki Bečskerek	Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Hirdetések díjazás szerint Megjelenik naponta délután		

Választások előtt.

Írta: dr. Várady Imre.

A Vojvodina magyarsága végleg megállapodott azok személyében, akiknek neveivel óhajtja a választási harcba indulni. A választási küzdelem felvételének e ténye újabb bizonyosságot ad annak, hogy magyarságunk az állami élet parlamentári formáján is részt kíván venni, az alkotás munkájában.

A magyarság a nyilvánosság e leghatályosabb helyét, a parlamentet is fel akarja használni arra, hogy a megértőbb, a békésebb együttműködés útjait egyengesse. Nem riaszt vissza ettől az a tapasztalat, hogy a magyarság szavát nem igen óhajtják hallani. Összejövetelünket úgy látjuk, kiszámított következetességgel teszik lehetetlenné. Itt Bečskereken kettős kísérlet után sem tudunk annyira sem jutni, hogy legalább egy közgyűlésünket megtarthattuk volna. Pedig csakis nyilvános gyűléseinkben lehetne módja annak, hogy a magyarság célkitűzéseit, vágyait, az együttműködésre irányuló törekvéseit, ennek vélt lehetőségeit hangoztassa és hogy mindezek megismerése után a másik részről is a megértés és áldásos együttműködés feltételei megteremtessenek. Mert hiszen azt a játékot az ország nagy érdekeinek komoly veszélyeztetése nélkül mégsem lehet a végtelenségig folytatni, hogy csak úgy ab in visis irredentáknak, hazaárulóknak, államelleneseknek stigmatizálásának egy egész népesoportot — s azután szájkosarat rakva, a fogalmak tisztázásának, a bűnös rágalmak nyílt visszautasításának még csak a lehetőségét is megakadályozzák.

Nekünk kellés mi keresve keressük is minden formájában a nyilvánosságot. Amikor községi, városi képviselő-testületi, megyebizottsági tagoknak kineveztek, bár tudva tudtuk, hogy a szokásba vett kinevezés rendszere ellenkezik a törvény rendelkezéseivel, mégis elfogadtuk a törvényellenes kinevezést is, csak hogy a nyilvánosság keresését és az együttműködési akaratát ezzel is hangosan dokumentáljuk.

A nyilvánosság óhajtása, az együttműködés keresése buzdítja a magyarságot most is, amikor a parlamenti magyar képviselő elnyeréséért száll sikkra. Erre irányuló törekvéseinkben, nem szabad, hogy visszariadszon az olyanféle vak híresztelés, hogy a magyar-pártot újból feloszlatták, hogy a választópolgárok azon listáját, amelyeken magyar jelöltek nevei szerepelnek,

nem fogadják el, a bíróság ezeket visszautasítaná. Mindez lehet ugyan egyes érdekeltek jelölt csoportozatnak jámbor óhajja, — de annyira alkotmányba, annyira törvénybe ütköző, hogy lehetőségét egy pillanatra sem szabad még csak feltételezni is. Igaz, hogy dr. Ninesity Mórnak a külügyminiszterünk párisi és londoni útjához közel fér az a mindenfelől hozzáfűzött kommentár, mintha a külföld nagyhatalmai előtt, mintegy előre biztosítani akarná a netáni választási választásokot azzal, hogy a választási akciót a bolsevizmus, az anarchia lefojtására irányulónak állítja be. Csakhogy mindez bennünket magyarokat egyáltalán nem érinthet, mert mi magyarok nem vagyunk se bolsevisták, se anarchisták.

Nem szabad azonban felülnünk az ily vak híreszteléseknek, nemcsak mert ilyennek elkövetése a hatalom részéről végzetes politikai bűn volna, de azért sem, mert tiltja ily flagrán alkotmány- és törvény-sértés feltételezését az a magas tisztelet, amellyel bíróságaink iránt viseltetünk. Tudjuk, hogy ninesen az a politikai eszköz, nem képzelhető el az a terror, avagy politikai kezegetés, amely a független bíróságot ilyen vakmerő törvénysértésre reábríthatná. Ily híresztelés ne riaszson vissza, ne igazasson meg egyetlen magyar választópolgárt sem. Vitan felül állónak kell elfogadnunk mint tény, hogy minden magyar választópolgár az urnához járulhat s így magyarságunk fogja eldönteni a kérdést, legyen-e parlamenti magyar képviselőtünk vagy sem? A döntés felelősségét immár másra áthárítani nem lehet. Megfelelő számú parlamenti magyar képviselőtünk sorsa, magyar véreink kezébe van letéve.

Egy pillanatig sem ártatjuk ugyan magunkat azzal, hogy parlamenti képviselőt elnyerésével már mindent elértünk. De alkotmányos országban a megfelelő számú parlamenti képviselőt megnyertük bizonyára azt, ami alapja lehet mindennek. Tudjuk, a küzdelem, a komoly munka csak ez után következne. De végre is meg volna a módja a közvetlen érintkezésnek. Meg volna a módja a meggyőzés lehetőségének arról, hogy királyságunk magyarsága távol minden reakcent felforgató eszmétől, itt új hazájában békés, munkás elhelyezkedést, az állammal szemben tartozó minden irányú kötelességének hű és lelkiismeretes teljesítése ellenében csakis

egyenlő polgári, egyenlő jogi, egyenlő gazdasági jelbánást kíván. Meg volna a módja a tény feltárásának, hogy a mi magyarságunk is át van hatva annak meggyőződéses gondolatától, hogy ifjú államunk erősödése, fejlődése, konszolidációja, békéje és hatalma, egyúttal legbiztosabb előfeltétele itt élő véreink egyéni boldogulásának is. Meg volna a módja annak a törekvésnek, hogy a Száván innen, a Száván túl végre is gyökeresen kitépessék a lelkek mélyéből a bántó bizalmatlanág vadhajítása helyét az egymásra utaltság józan belátása, az egyenlő állampolgárság kibékítő érzése váltsa fel. Meg volna a módja megértetni, hogy magyarságunk minden célja egy fogalomban, egy szóba öszpontosítható s ez: egyenlőség.

Mit jelent az egyenlőség politikai fogalma? Jelent földet magyar művelőjének is, jelent tisztességes megélhetésre munkaalkalmat ipari és kereskedelmi, szellemi és fizikai magyar munkásainknak is, jelenti a munkanélküliség, a kivándorlás rémének elűzését, jelent egyenlő adózást, aránylagos, igazságos teherviselést adózó magyar polgárainknak is, jelent magyar iskolát gyermekeinknek, szabad sajtót, szabad nyelvhasznaalat, szabad kultúrát, előhaladást művelődésben, fejlődést gazdaságban mindannyiunknak s mindezekből folyólag megelégedett, békés, munkás állampolgárságot s mindezekre alapítva jelent erős, virágzó, hatalmas államot. Jelenté tehát hogy ifjú államunk is konszolidált, számottevő hatalom legyen Európa művelt népeinek magas sorában. Ezt jelenté az egyenlőség. — Kétségtelesen nagy cél. Elérése nem könnyű, — de nem is lehetetlen. A kérdés, akarjuk-e elérését? Ha igen, úgy meg kell tennünk az első lépést. — Első lépés az államhatalom részéről a szabad választás biztosítása, — magyarságunk részéről pedig a szavazó urnák felkeresése.

Franciaországot nem fenyegeti súlyosabb szociális nehézség.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Páris, dec. 23.

Herriot külföldi sajtótudósítóknak kijelentette, hogy Franciaországot semminemű súlyosabb szociális nehézség nem fenyegeti.

A kommunisták ereje esikkenőben van, hála a munkásosztály tisztánlátásának és a kormány erőyes intézkedésének. Majd azt hangoztatta, hogy a pacifikáción dolgozik, ami világszerte

Szélesend a politikában.

— Beogradi tudósítónk jelentése. —

Beograd, dec. 24.

A karácsonyi ünnepek miatt a politikában rövid szünet állott be. A katolikus miniszterek és képviselők mind elutaztak már, hogy az ünnepeket családi körben töltsék.

Dr. Zserjav és dr. Krizmán miniszterek ma, míg dr. Surmin és dr. Lukinics Edo igazságügyminiszter már tegnap elutazott a fővárosból.

A választási harc azonban az ünnep miatt sem szünetel az ország belsejében, ahol különösen a radikálisok és független demokraták képzültek föl erősen az ország egyes ellenzéki kerületeiben. Így az erősen ellenzéki Délserbiában a kormány-pártok állítólag nagy tért hódítottak.

A királyi pár Rómában.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Róma, dec. 23.

Hivatalosan jelentik: A Palazzo Chigiben folyó találkozás alkalmával Ninesity és Mussolini külügyminiszterek abban állapodtak meg, hogy az SHS királyság uralkodó párja február 8-án teszi meg bemutató látogatását Rómában.

A két királyi párnak találkozáját úgy diplomáciai körökben, mint a nagyközönség részéről a legnagyobb rokonszenvvel fogadják, mert mindenütt arról vannak meggyőződve, hogy a legnagyobb mértékben kívánatos, hogy a két szomszéd ország között a legjobb egyetértés uralkodjék, a kölcsönös megértés és elismerése nemcsak az érdekeknek, de az érzelmekek is. Még hátra vannak fontos kérdések, melyek megoldásra várnak. Hogy most kitűzték a királyi családok találkozását, egy bizonyítékkal több, hogy a legjobb kilátás van ezeknek békés és barátságos elintézésére. Barátságos atmoszféra s az együttműködés szelme lengi át a javaslatokat és a mi viszonyunkat az SHS királysághoz.

A cseh kormány lemond.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Prága, dec. 24.

A lapok egyhangú jelentése szerint a Svehla-kabinet legközelebb lemond és helyébe hivatalnok kormány lép.

Dr. Brájjer Lajos jubileumához.

Beeskerek, dec. 24.

Eleinte csak a mi benső háziünnepünknek szántuk december 26-ikának napját, amelyen Brájjer Lajos dr. betölti írói munkásságának negyvenedik esztendejét. De utóbb úgy éreztük, hogy ezt a nevezetes dátumot mégsem ülhethük meg egyedül és hogy az a nyilvánosság, amelynek Brájjer Lajos dr. immár negyven év óta áll szolgálatában, jogosan részt kérhet a mi büszke örömeinkből.

Dr. Brájjer Lajos évtizedeken át volt a „Torontál” felcél- majd főszerkesztője és kiváló tollát, európai műveltségét átfogó tudását talán elsősorban a lapok hasábjain át ismerte meg és értékelte az olvasóközönség. Ez a szoros kapcsolat ma is eszbitatlanul fennáll, hiszen Brájjer Lajos dr. fényes tollal megírt, magas színvonalú cikkei ma is igazi ékességei a lapnak és mindenkor újból meg-erősítik azt a kivételes elismerést, amely ez írók szerzőjét joggal megilleti. Ez a toll ma is olyan friss, pregnans és kifejező, amilyen volt akkor, amikor a zsenge fiatal-ság tüzszei lobbantak fel a nyomában.

Negyven év jelentékeny idő minden ember életében, de különös súllyal esik a latba annál a férfunál, aki e hosszú időn át lelke gazdag kincsével, tehetségével minden nemes megnyilatkozásával ajándékozta meg embertársait. Brájjer Lajos dr. írói munkássága mindenképpen a szép és jó jegyében állott és tolla alól nem került ki írás, amelyen vála-ztákos izlésének esz-szóltsága, széles látkörének szempontokat adó bölcsessége meg nem nyilatkozott volna. És ugyanezek a kivételes tulajdonságok adnak esil-logó veretét szorosan vett irodalmi munkásságának is. Brájjer Lajos dr.-nak a messze világból küldött egy-egy irodalmi levelét mindenkor az élet friss levegője lengi át, a mit Brájjer dr. éles megfigyelő képességével meglát, azt a művész fürge tollával maradó nélkül újra meg tudja teremteni a papíron és színes, igaz képekben vízi olvasói elé. Műfordításai, amelyek klasszikus németességgel a régibb és modern magyar költők legértékesebb alkotásaival ismertetik meg a közönséget, az eredetiek minden szépségét, minden báját, sőt minden rejtett hangulatát és sejtelmét tartalmazzák. Nem esoda, ha ez az értékes irodalmi munkásság messze a város határain túl hirt és általános elismerést hozott a számára.

Mi úgy éreztük, hogy a negyven éves írói jubileum napja csak egy átmeneti időpont abban a gazdag munkásságban, amelylyel dr. Brájjer Lajos ezentul is meg fogja örövendeztetni tisztelőinek és olvasóinak nagy táborát, hiszen e negyven év fiatalos lelkiületén, gazdag tehetségének üdéségén, teremtő erején nyomot sem hagyott. A régi mosolygó hangulatu, finom tollu Brájjer Lajost valljuk ma is a magunké-
nek, őt köszöntjük őszinte tisztelettel, büszke szeretettel a negyven év fordulása napján!

—odi.

HIREK

— december 24.

Karácsony.

Mikor a karácsonyi harangok zúgása egybeolvad a gyermeki szívek áhítatos énekével, hirdetővén a hitet, hogy az Üdvözítő megszületett és megváltotta az emberiséget, akkor a lelkiünk, melyben az emlékek — öröm és bánat egyaránt — megszólalnak, keresi azt a nagy értelmét, mely az egyszerű történelmi eseményt az emberiség világérvévé tette.

Ami azokból a viharokból meg volt menthető, amelyekkel az emberiség kétezer éven át küzdött s amikből a most élő nemzedéknek több jutott ki mint valaha egy generációnak, az ma is él mint társadalmi elv. S ha van valami, ami ma minden országok meggyötört, küzdelmes életet élő népét fenntartja, egy szebb és jobb jövőben bízni engedi, az annak az isteni tanításnak az eredménye, melynek megszületését ma ünnepli az egész világ.

Ez az elv az igazság elve. Mert a legértékesebb örökség amit a názáreti megváltó az emberiségnek hagyott, az az Ige, melyet a rejteltetés három V fejez ki: Via, veritas, vita, az ut, az igazság és az élet.

S erről az igazságról akkor sem szabad megfeledkeznünk, ha benne állunk a politikai küzdelmek legkínzóbb bonyodalmaiban is. Még akkor is, ha politikai, társadalmi, nyelvi és vallási kérdések elválasztanak bennünket, akkor is ragaszkodnunk kell ahhoz, hogy az igazság ma már nem ethikai, nem metafizikai parancs, hanem olyan tényező, melynek szükségességéhez az emberiség ragaszkodik, mert mindaz, ami kétezer év alatt történt, az igazság szükségét jelezte minden dolgokban az ember üdvének.

Ezért álljunk meg a küzdelmek és megpróbáltatások gyötrelmei közt, a mindennapi kenyérért tülekedők zavaros tömegével együtt egy pillanatra s gondoljunk arra, hogy ezen a nagy ünnepen összeforraszt bennünket egy közös érzés, egy vallási és nyelvi különbséget elenyésztető, mindent átható gondolat: a szeretet, melyet megtestesített a nagy Názáreti, ki kétezer évvel ezelőtt született.

A próféták jóvendölési egy földi király eljövételéről szólnak, amint azt egy megkínzott nép sóvárogta. De megéreztek már kétezer évvel ezelőtt is, hogy nemcsak fényre, de melegségre is van szüksége az embereknek, melynek az emberi sejtéseken és vágyakon felül kell állnia. Ez a nagy gondolat, amiben az emberek egyesültek, a szeretet volt, melyet addig annyira nélkülöztek, a szeretet, amely megtanította az embereket az isteni parancs betartására: Szeresd felebarátodat mint tenmagadat.

A próféták jóvendölése beteljesedett s a ragyogó csillag a jászolban fekvő escesemőhöz vezette az együgyű pásztorokat. Valóra vált a jóvendölés. Megszületett az új világ.

És mégis azt kell kérdeznünk, amikor azt látjuk, hogy soha a világon nagyobb ellentét nem létezett emberek és emberek között, mert hi-

szen még mindig nem tartunk ott a világ egy országában sem, hogy csak az egyén lelki és szellemi értékét nézzük, de nyelve, vallása és politikai hitvallása szerint vagyunk hajlandók osztályozni, azt kell kérdeznünk, vajjon csakugyan elérkezett-e a Messiás, avagy egy új Megváltónak kell a földre jönnie?

A Messiás megszületett két évezreddel ezelőtt, de az emberek nem követték a tanítását. Sem az igazság, sem a szeretet parancsát. Elvesztették a hitüket az igazság győzelmében, a szeretet tüze pedig csak pislákol, — azt a lángot, mely feltört az üdvözítő tanításából, betemette az önzés, a haszonlesés, a gyűlölködés vagy a közöny hamuja. A közös nagy érzés, mely akkor szüzi fehér volt mint a hópihe, sárrá vált s elhamvadt, mint a karácsonyfa gyertyaszála.

Ne mástól, ne egy új Messiástól várjuk a segítséget. Ezt a romlott, pénz-óvár, ideálokól elfordult világot, melyben csak az aranyért tülekednek a felső rétegek, a hamis jelszavak áldozatai lettek az alsóbbak s a kettő között rongyosan és esüggden áll a középosztály, csak akkor fogjuk megváltani, ha ismét hallani akar egy mindenképpen egyetítő nagy eszméről, mely csak két táborra osztja az embereket, a jók és a gonoszok pártjára, a legfenségsőbb két gondolatról: az igazságról és a szeretetről.

Álljunk meg egy percre karácsony napján a Szeretet hatalmas világító oszlopánál. Elmélkedjünk a nagy Názáreti tanításán s akkor igaznak fogjuk vallani azt az Igét, hogy a világ összes bajait egy szerrel lehet meggyógyítani: a felebaráti szeretettel.

S akkor nemcsak a Magasságbéliek létszen díesége, de béke lesz az emberek között is.

Dr. Brájjer Lajos.

Lapunk legközelebbi száma szombat reggel a rendes időben jelenik meg.

A katolikus istentiszteletek sorrendje az ünnepek alatt. A plébániatemplomban szerdán éjfélkor ünnepi mise. Csütörtökön reggel 6 órákor pástornise fél 8 órákor csendes mise, fél 9 órákor csendes mise, 10 órákor nagymise, amelyet P. Rodics Ráfél érsek tart, aki egyuttal német zsebtiszteletet is mond.

Pénteken 8 és fél 9 órákor csendes mise, 10 órákor nagymise, amely alatt magyar zsebtiszteletet mond Kovács István pápai prelátus. Mindkét napon délután 3 órákor ünnepélyes vecsernye.

A gimnáziumi templomban szerdán éjfél mise. Csütörtök reggel fél 7 órákor pástornise és 9 órákor csendes mise. Az éjfél misén Horváth Sándorné énekel Vajda Zoltán hegedűkíséréte mellett. Pénteken fél 7 és 9 órákor csendes mise.

A királyi pár Párisba utazik. Alekszandar király és Mária királynő ma reggel inkognito Párisba utaznak, hogy meglátogassák a nagybeteg Arzén herceget.

A Kaszinó Szilveszter-estéje iránt már most oly nagy érdeklődés mutatkozik, amilyenre még nem volt példa. A táncot megelőző fényes műsorban Beeskerek legügyesebb műkedvelői lépnek fel: Bárany Kuki, Czinner Annikó, Dimitrijevity Milena, Erdős Bözsi, Grób Magda,

Horváth Sándorné, Oláh Jolán, Perity Szoka, Petrás Gabi, Várady Hajnalka, Várady Gizi, Hajdu Vince, Kohn Sándor, Balas I., Kerschner Imre, Takács János, Vajda Zoltán. A zongorakíséretet Vajdane B. Rózsa látja el, míg a műsor utáni tánc zenéjét a Peter primás bandája szolgáltatja. Az estély fél 9 órákor kezdődik és a belépődija 25 dinár.

Chanuka est. A Zsidó Kultúregyesület december 28-án, vasárnap fél 9 órai kezdettel a Chevra ház nagyszobájában Chanuka-estélyt rendez, amelyre az érdeklődőket ezennel meghívja Belépődij nincs.

Lopás egy fűtcai divataruházban. Nagyarányu lopás történt tegnap délelőtt a fűtcai Grünbaum Vilmos cégnél. Ismeretlen tettesek valószínűleg vásárlás ürügye alatt megfordultak az üzletben és magukkal vittek egy köteg asztrakanprémet. A kötegben tizenkét vagy tizennégy darab bőr volt es darabonként több mint ezer dinár értéket képviselt. A rendőrség megindította a nyomozást a tolvaj vagy a tolvajok kézrekerítésére.

A „Venac” első szelója, B. e. ker. legutóbbi kulturális egyesület, a „Venac” vasárnap délután tartotta első szelóját, mely az őszinte siker jegyében zajlott le. A Beograd-kávéház termét szép számú közönség töltötte meg, mely fedélkéséssel várta a délutáni bevezető előadás megkezdését. Az egyesület nőszekciójának agilis elnöke, Nikoly Verica nyitotta meg a műsort tartalmas és lendület s beszédével. Üdvözölte az impozáns számban megjelent közönséget, örömeinek adott kifejezést a nagyfokú, jóléti érdeklődést és kérte, hogy a nagy jövőre hivatott és utnak induló egyesület további rendezési és működése során éppen oly szeretettel és lelkesedéssel támogassák mint ezt az alkalommal tette a közönség. Rakity Branka ügyes szavalata következett ezután, melyet Jankovity Mics. nagy sikerrel előadott monológja követett. A tanbulászenekar zeneszámai után Bozsódevenyity Milán Petőfi Sándornak az „Örült” című művét szavalt szerb fordításban, amlyi művészi érzéssel, hogy méltán megérdemelte azt a lelkes ovációt, mellyel a közönség megjutalmazta. Crljin Olga monológja és a „Skitnica” című egyfelvonásos fejezte be a műsort. Ez utóbbiban Petrovity Jovan és Jankovity Mics. arattak megérdemelt sikert. Az előadás után szépséges meny volt, melynek Taszity Dragica lett a nyertese. A délutáni táncmulatság adott finálét, mely a korábbi órákig a legjobb hangulatban együtt tartotta a megjelenteket.

Beeskerek zenei élet. Mint értesülünk, a helybeli Lenhardt Antalféle hangszerűzet Németországból egy olyan elsőrangú munkaerőt szerzett, aki eddig a leghíresebb német műhelyekben dolgozott. Az új munkaerő speciális szaktudással rendelkezik ebben az iparágban, ami annál fontosabb, mert ez az iparág hazánkban még gyermekkorát éli. Különösen kiválók a hegedűk javításában, valamint új hegedűk készítésében Stradivari, Amati és Steiner minták után. Regisztráljuk ezt a hírt, mely bizonyára kellemesen fogja érinteni a muzikális és zenekedvelő közönséget, egyébként utalunk fenti cégnek lapunk mai számában is elhelyezett hirdetésére.

Vas- és fémtövényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefon-szám 929.

Németország amerikai kölcsöne. Newyorkból jelentik, hogy a Morgan-cég további negyedfél millió dollár aranyat küldött Németországba.

Adomány. Kocsent Pál a róm. kath. árvaháznak 240 dinárt adományozott.

A karácsony szenzációja. Szerdán és esütörtökön a „Balkán Bioskop”-ban D. W. Griffit esodakölteménye: **A letört bimbók.** Lillian Gish és Richárd Barihelmessel, akit már a legkisebb mozilátogató is ismer, a két árva, Ut a boldogság felé, Dávid és Góliátbani szereplésükből. A letört bimbók egy elhagyott kis szenvedő leánynak és egy álmodó kínai fiúnak földöntúli szerelme, mely a c-apszék, kikötők, ópiumbarlangok bűnös fertőjében, a durva és kéjes szenvedélyek közepette tisztán száll az ég felé. Pénteken: **A szerelem kálváriája,** gyönyörű társadalmi dráma, két árva gyermek megható élettörténete. Minden látogató egy nyerőszámot kap jegyéhez, ugyanis az előcsarnokban felállított díszes karácsonyfa a péntek esti 9 órai előadás közben ki lesz sorsolva. A nyerőszámok már a szerdai naptól kezdve érvényesek. A nyerőszám a szombaton megjelenő lapban közzé lesz téve és a mozi ablakában is ki lesz függesztve.

A t. közönség figyelmébe! A karácsonyi ünnepek alkalmából **Tóth A. hangszerkészítőmester** (a betegségével szemben) egy műveléssel összeállított **karácsonyi kiállítás** rendez, melyre a t. közönség figyelmét ezúton is felhívjuk. Ez a fiatal ambiciózus mester, csak rövid idő óta fennálló üzletével máris gyönyörű karriert ért el, ami mesterei kezének, külföldön szerzett tapasztalatainak és szolid árainak az eredménye. Ne mulassza el senki ezt a ritka látványosságot megtekinteni.

Dr. Pragica Nikolity fogorvos közli a t. közönséggel, hogy fogászati rendelését megkezdte **Velikibecskereken** a dr. Dukesz volt műtermében, amely a Pariska utcában a Szrpszka Zadrizna Bank fiókjának épületében van. Foglalkozik foggyógyászattal, végez mindennemű fogtöméseket és minden technikai munkát. Rendel délelőtt 9-12 óráig, délután 2-6 óráig.

Lezszebb karácsonyi ajándék! Különleges szép krepcék és szövetruhák érkeztek, ugyancsak bluzok és gyapjukosztűmök, mellénykék, harisnyák. Képek nagy választékban és jutányos árban.
Kalapvasalást és alakítást vállal
ASZLÁNYI JULIA Velikibecskerek, Nemanjina utca 7 szám Tunner-ház.

FICHTOLIN

az egyedüli legjobb fertőtlenítő és levegő javító betegszobák, mozik, kávéházak, iskolatermek, irodák részére. A legjobb szelvényfűrdő készítésére. Egyedüli elárulító

SZEGŐNÉ HALMOS ILONA
gyógyszertára a Koronához, Velikibecskerek. 2006 Telefon 283.

Megindulnak az intézkedések Radicsék ellen?

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Becgrád, dec. 24. Este minisztertanács volt, amely egyenlő tiz órákor ért véget. Politikai körökben azt beszélik, hogy a minisztertanács állítólag megtagadta azokat az intézkedéseket, amelyeket a horvát paraszt köztársasági-párt ellen fogtak életbeléptetni.

A minisztertanács tárgyalásairól nem adtak ki kommunikét és így

természetesen tág tere van a találgatásoknak.

Erkezett reggel 8 órakor.

A reggeli hírek megerősítik az esti minisztertanácsról fergalomba került híreket, amelyek a Radics-párt elleni intézkedésekről szólnak.

A kormány egy új Obznana-féle rendeletet ad ki, amely tisztán a horvát paraszt-párt ellen irányul.

Cankov bolgár miniszterelnök Beogradba jön.

— A „Torontál” beogradi munkatársának telefonjelentése. —

Becgrád, dec. 23.

Vakarelei bolgár követ ma délután megjelent Ninesity külügyminiszternél, akivel közölte, hogy Cankov bolgár miniszterelnök de-

cember 27-ikén Beogradba érkezik.

— A bolgár kormány az a kívánsága és óhaja, hogy ez a látogatás is mélyítse a két ország közötti viszonyt.

A velikibecskereki „Sziáviya” sportegylet folyó évi december hó 31-én, Szilveszterkor, 8 órai kezdettel a „Club”-kávéház összes termében egy szigorúan zártkörű **Szilveszter-estélyt** rendez. Az agilis világi-bizottság mindent elkövet az est sikere érdekében, hogy a közönségnek egy nívós estélyben legyen része. A meghívók már széjjel is lettek küldve, ha valaki tévedésből nem kapott volna meghívót, szíveskedjék a világi-bizottsághoz fordulni (Club-kávéház). A zenét egy elsőrendű cigányzenekar fogja szolgáltatni. Nős- és fiatalemberekre a meghívó nem kötelező.

Fényes karácsonyi műsor a „Komédiában”. Folyó hó 25. és 26-ikán 3 órától kezdve „Az arany-mocsár” aktuális érdekfeszítő kiállításos filmdráma 6 felvonásban. Dary Holm-mal a főszerepben. Folyó hó 27-én 6 és fél 9, továbbá 28-án 3, 5, 7 és fél 9 órai kezdettel a saison legvidámabb burlesk slágere megv. „Fatty mint ügyész” 5 felvonásban.

A Komedia előzetes program-jelentése: 1925 január 1-én és 2-án „Az apák büne”, Olaf Fönn legújabb filmje. Január 3. és 4-én „Argentinita”. Lábas Jucival. Január 5-én (kivételesen hétfői napon) és 6-án „Ali baba és a 40 rabló”, amerikai produkció. Január 7., 8. és 9-én „Lady Hamilton I. rész. január 10., 11. és 12-én „Lady Hamilton II. része. A „Komedia” igazgatósága kéri a n. é. közönséget jegyeit elővételben biztosítani.

Villamosvilágítási berendezéseket, átszereléseket, háziesengőket, telefonokat szakszerűen végez és költségvetést díjmentesen készít a **Glebus villamossági és mechanikai vállalat** és modern javítóműhely.

Szegő Imre okl. vegyész-mérnök vegyvizsgáló laboratóriuma Velikibecskerek. Telefon 283. Takarmány, föld, víz, műtrágya, fémek, élelmiszerek stb. szakszerű vizsgálata.

Likör-, rum-, pálinkaeszeneciák festékek csak nagyban **dr. Fodor Ottó** vegyészeti gyárában **Velikibecskerek**.

* Orvosi hír. Dr. Salgó Imre orvos rendel délelőtt 8-10 és délután 3-5 óráig. Knez Milešina u. 6. Telefon 34.

* Dimovity tea, rum és kávé a legjobb. Kapható Velikibecskereken **Vlajnyty és Todorovity, Pansevón Bratya Teodorovity fűszer- és esemegekereskedésekben.**

* Speciál írógépjavitó műhely: Hirsch Aladár — vigyázat! — a **Dungyerszki-sörgyár főbejáratával szemben.** Irógépek jókarban tartását elvállalja. Telefon 86.

* „Vedomin” kitinó tápszer. A Vedomin-emulziót tüdőesushurut, bronchitis, tüdő-, esont- és nyirkmirigy-tuberkulózis ellen orvosok eredményel rendelik. — **Vedomin-pasztá** mint erősítő, igen jó hatással van a gyermekek nehéz betegségek által elgyengült organuma, vérszegénysége, achitis és skrofulózusa ellen. Eme szereket gyakorló orvosok, valamint specialisták is kórházakban és klinikákon óriási eredménnyel használják a tuberkulózis elleni küzdelmükben. — **Vidomin** minden nagyobb gyógyszerárban és drogériában kapható, valamint a **Vidomin-laboratóriumban Beograd, Djurdjevo Brdo ulica Vayfertova 52. (Villa Tadtiz).**

* Halesontnélküli fűzők, haskötők, melltartók teljes gummi fűzők, orvosi rendelésre haskötők készülnek **Arnstejn Józsa** fűzőszalonjában **Velikibecskereken, Vilson-tér, új Benó-ház.**

TÖZSDE

December 23.

Becgrád, (Zárlat.) 313, Páris 356, Newyork 66-15, Genf 1288-50, Milánó 285-75, Prága 250, Budapest 9-17, Bécs 9-31, Bukarest 34-30, Berlin 15-90, Amsterdam 27-10.
Budapest, (Zárlat.) Dinár 1087—1107, dollár 72860—73440, Becgrád 1107—1113, Newyork 73310—73690.

Zürich, (Zárlat.) Berlin 122-80, Budapest 70 és háromnyolcad, Newyork 515 és háromnegyed, Milánó 2210, Prága 1562 és fél, Wien 72 és fél, Varsó 99 és fél, Szófia 380, Bukarest 265, Becgrád 774 és fél, London 2428, Páris 2775.

Nagyrabecsült vendégeinknek, jóismerőseinknek és kollegáinknak ezúton kívánunk 2569

KELLEMES KARÁCSONYI ÜNNEPEKET!

SCHEINRING GUSZTÁV és 2569
DAITY ZSÁRKÓ Kaszinó-vendéglősök.

A „Kaszinó”-étterem összes vendégeinek és jóismerőseinek kellemes

karácsonyi ünnepeket kíván

Lambert János
a „Kaszinó”-vendéglő étterem főpincére 2572

Igen tisztelt vevőinek és összes üzleteinek **BOLDOG KARÁCSONYI ÜNNEPEKET** kíván

VLAJNITY és TODOROVITY
fűszer- és csemegekereskedés nagyban és kicsinyben, Velikibecskerek, Kralja Petra trg. Telefon 194. 2566

Nagyrabecsült kedves vendégeimnek, kollegáimnak és jóbarátainak **kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok.**

Sólyom György
vendéglős 2571

A „Beograd” kávéház összes vendégeinek ezúton kíván

kellemes karácsonyi ünnepeket 2570

László Ferenc
a „Beograd” kávéház főpincére.

A „Srpska Krana” kávéház nagyra becsült vendégeinek ezúton kíván

kellemes karácsonyi ünnepeket

Mics Velje 2570
a „Kruna” kávéház főpincére.

Tisztelt ügyfeleimnek és jóismerőseimnek kellemes

karácsonyi ünnepeket kívánok!

DALINYÁK MIHÁLY
épület- és műlakatos
Pupinova (Árpád) utca. 2573

A „Vojvodina” (Rózsa) szálló kávéház nagyra becsült vendégeinek ezúton kíván

kellemes karácsonyi ünnepeket 2580

a „Salon”-zenekar nevében:
Jaczkó, karmester.

Nagyrabecsült vendégeimnek, jóbarátainak és ismerőseimnek kellemes

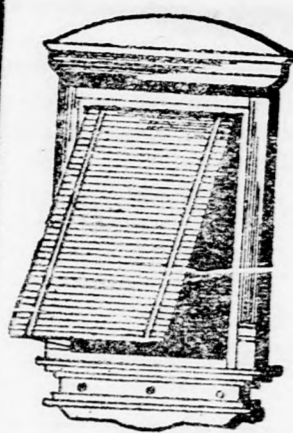
karácsonyi ünnepeket

kívánok! 2574
Mayer János
a Club-kávéház és borpince tulajdonosa.

Karácsonyi
hirdetések

Schmolka hirdetőiroda Novi Sad

Futoski p. 2
Telefon 276.

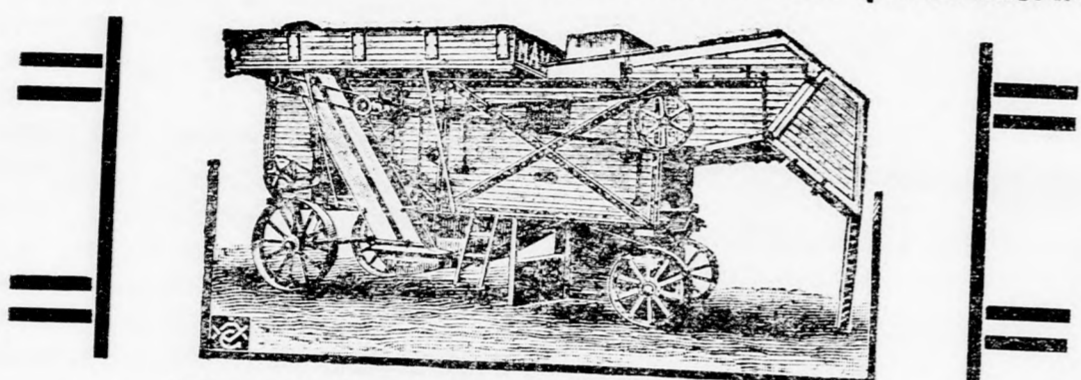

REDŐNYÖK

minden nemben, ugymint
acél, „Esslingen“-féle fa,
zsaluablak és vászon,
továbbá az összes mű- és épületlakatosárak, valamint
teherfelvonók gyártása
BERNOLD SZILVESZTER, NOVI SAD
Alap. 1885. A gázgyárral szemben. Telefon 234.
Fiók: BEOGRAD, Dositjeva u. 51

A MÁV golyóscsapágyas cséplőgépe

a legjobban alkalmas traktorokkal való párosításra.

Utólérhetetlenül könnyű meghajtás.
Nagy erőmeztakarítás. Különleges traktortípusok.
Record ipari és kereskedelmi rt. **Noviszád**
Temerinszka u. 8. 2702

- A E G.** dinamogépek (áram-
fejlesztők)
- A E G.** villanymotorok
- A E G.** ventilátorok (szellőz-
tetők)
- A E G.** áramszámlálók
- A E G.** főző- és fűtőkészülé-
kek, vasalók
- A E G.** szerelési anyagok, po cellá-
nok, kábelek és vezetékek

„Osram“ izzólámpák

kaphatók: 1196

Noviszád, Dunavska-u. 10. Telefon 552. Postafiók 56.
Beograd, Brankova-u. 30. Telefon 33-34 és Tel. 24-75

B U T O R

készítését vállalja a legegyszerűbbtől a legmodernebb kivitelig, u. m. háló, ebédő-
uriszoba, előszobagarnitúrákat, konyhaberendezést, ugyszintén épület- és üzletberen-
dezéseket a legmodernebb rajzok után szolid árak mellett saját géperő bevezetését és
műhelyében

Szelgrád Antal épület- és műbútorasztalos **VELIKIBESKEREK,**
Geteova (Német) utca 2855. 2267

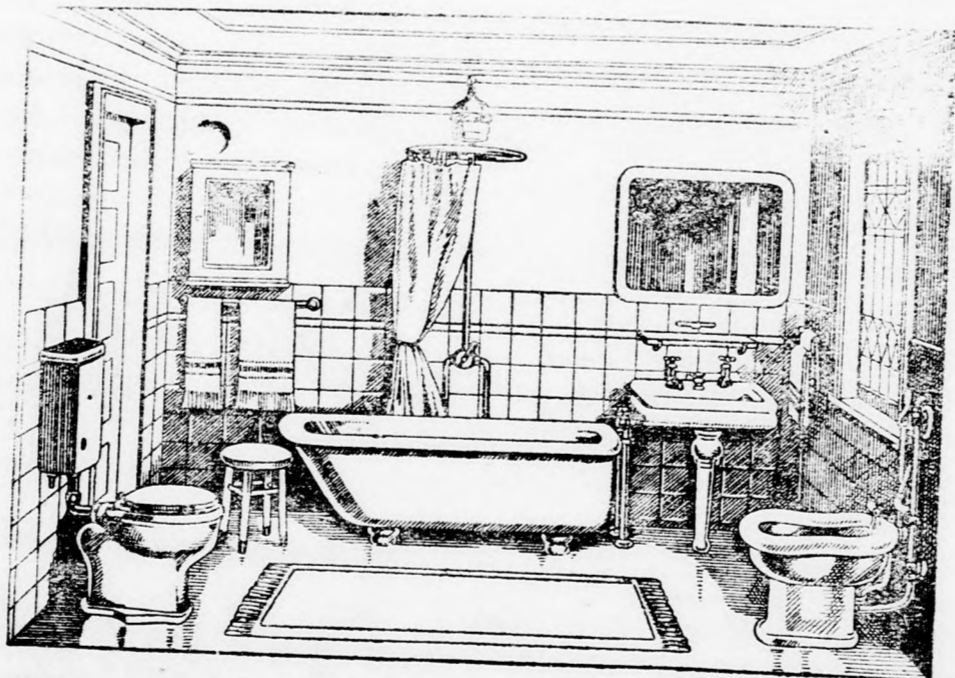
Lichtschein Márton és Társai

Mezőgazdasági és malmászati gépek. Motorok. Szerszámok és szerszámgépek.
Famegmunkáló gépek. Vízvezetési és fürdőberendezési cikkek. Ipari
és műszaki szükségleti anyagok.

Központ:
Kr. Aleksandra u 17. Telefon 128.
Sürgönyeim: Lichtschein Noviszád.

Noviszád.

Fióközlet:
Futoski put 6. Telefon 296.
Sürgönyeim: Lichtschein Noviszád.

Teljes fürdőberendezések.

Fürdőkádak
Fürdőkályhák
Angol klozettek
Bidek
Pipercikkek
Konyhakiöntők
Falikutak
Radiatorok.
Csövek. Armaturák. Szivattyúk. Házi vízellátási berendezések. Teljes műhelyberen-
dezések és szerszámok szerelők részére.

Ára
1
Din

Vas

A kati
pon a k
tött abba
horvát
a pár
vonja e
resztü
kiadni.

A korn
ellenzék
toknál
tett. Az
kiadását
várták.
azonban
Cankov
grádi lát
késedelm
érdeklőde
irányul.

Cankov
ma regg
presszel
gár prem
külügym
ügymint
fiai szer
grádi bo
vetség sz

Az ed
gramm
kabineti
osztályf
titkór
szállodá
lakást fo

Cankov
varba
könyvb
11 órak
vel egy
Innen az
höz haj
akinél
kozás fo
Dölben
az Exce

A főis
vity Mi
pánja d
kiséretéb
érkezett.
járós
gadta. A
tisztvise
lőkével
porfositá

A füg
lasztási
mokrata
bánsági

A nagy cinikus.

Irta Borsodi Lajos.

Diogénész, a nagy- és fényesszá-
kállu cinikus, unatkozva ült Athén
piacán hordója előtt és a késő dél-
után e tartalmatlan órájában álmos
gondolatokkal bámulta az akropo-
liszt, Athén messzire fehérlő, büsz-
ke fellegrát. Izzó napsugár égette
a közismert férfiú nemes vonalak-
kal rajzolt arcát és ne is kétel-
kedjünk benne, hogy Diogénész böl-
esebben eszelekedett volna, ha e tűz-
fenger elől belebukik vala hordójá-
ba, amelyben legalább némi árnyék
hűsítette volna halandó testét, ha
már semmiképpen sem volt hajlandó,
hordó-lakása mellől tágitani. Am a
nagy férfiú meg akarta mutatni a
napnak, hogy neki ugyan hiába pa-
ranesol, azt teszi, amit ő akar. És azt
tette, amit ő akart. A késői író eszo-
dálkozik ugyan azon, hogy az óko-
ri bölcs nem jött (vala) rá arra az
több általánossá vált felfogásra,
hogy az ember elvei fenntartása
mellett mindenkor a dolgok kényel-
mesebbik oldalához ragaszkodhatik,
de annyi joga már a késői írónak
van, hogy Diogénészt belekényesze-
ritse abba a hordóba, amelybe ő el-
völ nem akart belebukni.

Athén piacán ebben az időben egy-
lélek sem mutatkozott, csak két so-
vány kútya szűkölt előtte hosszú és
keservesen. Minden valószínűség
amellől szól, hogy e két szegény
pária a nagy hőség miatt panaszkod-
tak. Nekik ezt nem tilthatta meg
senki sem. Diogénész ügyet sem vetett
rájuk, ő nézte a messzire fehérlő,
büszke akropoliszt és dacolt a nap-
pal.

Később enyhe szélfavallat keletke-
zett és a hőség most már kezdett
ürhetővé válni. Diogénész idővel le-
vette tekintetét a fellegrárról és
bár agyának egyik rejtett zugában
az a polgári észlelt ébredett, hogy
az idő most némiképpen kellemesebb,
Diogénész, a nagy cinikus, hivatalo-
san semmiféle légköri változásról
nem akart tudomást venni. Külön-
ben is — előre megállapított élet-
beosztása szerint — így időzött már
azon szokott elmélkedni, hogy meny-
nyire alkáló nép is az asszony-nép.
Mert Diogénész annak tartotta. Mi
sem természetesebb tehát annál,
hogy másfelé leköltött figyelme
holmi időbeli változások körül nem
csaponghatott.

Amint így ült vala a földön, su-
lyos és cinikus gondolatok láthatat-
lan fürdőjében, egyszerre csak len-
gén, mint a zefir, igézően, mint a
halkléptű álom, elsuhan mellett
Arzinoé, Polydektesnek, a részeges
mirhakereskedőnek döbbenetesen
szép leánya. Kétségtelen, hogy ha
Homérosz e leány szépségét sejtet-
te volna, használhatatlannak bélye-
gezte volna minden isteni hasonla-
tát és három nap és három éjjel uj-
jelzőkön törte volna fejét. Mi az,
hogy „ökörsemű” Arzinoé! Hiszen
szeme fiatal huga volt az öreg nap-
nak! Barna kitérőt piros öv szori-
totta derékához, mely oly tökéletes
vala, mintha vonalait maga Phidiasz
álmodta volna meg. Födetlen vállai-

nak ragyogása vetekedett a frissen
hullott hó villogásával, de ez a hi-
deg villogás maga volt a meleg
élet. És a testhez szorított kítón oly
gyöngéd ivelésű idomokat sejtetett,
amilyenek hü leírására a gazdag
ókori irodalomban alig lehet példa.
Arzinoé most megállt és moso-
lyogva nézte a bőségesen izzadó Dio-
génészt, de a nagy cinikus őt egy te-
kintetre sem méltatta. A leány
megszólt:

— Óh Diogénész, tudom, hogy nagy
bölcs vagy, miként atyád, Asztva-
gesz, nagy és híres gazember vala.
De ha valamivel több eszed volna,
nem ülnél itt, szabad prédájára a
gyilkos napsugárnak. Nem gondo-
lod, óh Diogénész?!

Diogénész megrittent e profán és
sohsem hallott szavakra. Elképedve
ugrott fel ültéből és már úgy lát-
szott, hogy nyomban fejbe veri a
leányt. Arzinoé azonban nem réttent
meg és Diogénész nem is verte fejbe.
En nem tudom, miként történt. En
csak azt tudom, hogy Arzinoé se-
lyem pillái alatt megvillantak azok
a pazar, álmodozó és parancsoló sze-
mek és hogy Diogénész leboacsájtotta
ütésre emelt kezét.

— Óh, csak buta asszony-nép ne
volna a világon! — sóhajtottá aztán
mely meggyőződéssel, mialatt a le-
ány tüzes tekintete szemtelenül vé-
gigrezget rajta, tarkójától a talpá-
ig.

Arzinoé pedig nem tágitott a ki-
tűnő bölcs mellől és mosolyogva né-
zte őt tovább. Szemmeláthatóan
örült ennek a nem mindennapi hely-
zetnek, hogy ő ime szánakozó mo-
sollyal szemléli Athén egyik büsz-
keségét, a nagy szellemű és szelle-
mére büszke, e pillanatban azonban
halkan toporzékoló férfint.

— Mit bámulsz rajtam, te gyöngé
szellemű leány. — kérdezte indulat-
osan. — Takarodj innen, mert ha
meglátnak tanítványaim, még azt
találják hinni, hogy holmi hitvány
asszony-néppel ölöm drága időmet.
Menj az alvilágba!

A leány azonban nem ment az al-
világba és Diogénész lelkének ama
bizonyos rejtett zugában megint
csak polgári gondolat volt keletke-
zőben. Az a polgári gondolat, hogy
nem is olyan nagy baj, ha ez a leány
nem megy az alvilágba.

Arzinoé, aki anyai ágon Afrodité-
val, apai ágon pedig egy gonosz is-
tennel állott törvénytelen rokonság-
ban, nem maradt adós a felelőssel:

— Nagy majom vagy te, óh Diogé-
nesz. — mondotta — ezt mi athéni lá-
nyok, már régen elintéztük magunk
között. Hanem azért nem megyek el
innen. Itt maradok melletted és csak
akkor távozom, ha te is velem jössz.
Mondok valamit. Kedvet érek egy
kis erdei kirándulásra, hadd erősöd-
jék általa ott, a természet szent
ölen, az én gyarló szellemem. Ne el-
lenkezz. Gondold meg, hogy Diogé-
nesz, a nagy nőgyűlölő, csak nem be-
szélgethet itt, a nyílt piacon, órák
hosszáig egy gyöngé szellemű leány-
nyal. Rajta, kövesd hát szándáljaim
nyomát, óh istenek kegyeltje, vihar-
szemű cinikus!

Diogénész habozott. Ennek a tola-
kodó lénynek igaza van: csak nem
teszi kockára világraszóló hírnevét.

ő, a nagy Antiszthénesznek még na-
gyobb tanítványa, egy leány bolond
szeszélye miatt. Nincs megállapítva,
de cáfolva sincs, hogy Diogénész ak-
kor is habozott volna, ha ennek a
leánynak nem lett volna ennyire
igaza.

Diogénész dühösen pillantott Ar-
zinoéra. De a leány táncoló lépések-
kel már meg is indult és Diogénész
szilárd lépésekkel már köv tte is.
Utközben a nagy férfiú mereven
maga elé tekintett, olyan arccal,
mintha agyát világrengető gondola-
tok bántanák és csak akkor rezsent
össze, amikor a nevetlen leány ka-
cér mosollyal hátra-hátra tekintge-
zett. Arzinoét bizonyára kaján
örömmel töltötte el a tudat, hogy
egyszerű kítónja, minden mag-
nest megszégyenítő erővel, vonzza
maga után a vasakaratu nőgyűlölőt,
míg Diogénész titkon azon imádko-
zott Zeushoz, hogy valahogy tanít-
ványaival ne találkozzék. De bense-
jében egyuttal már határozottabb
alakot öltött az a megállapítás, hogy
Arzinoé bár hitvány nőszemély, de
szép nőszemély.

Szerencsére néhány perc múlva a
városon kívül voltak. Diogénész meg-
könnyebbülten sóhajtott fel. Még
Kryzogónosz, legváosabb tanít-
ványa, az az örökké kódorgó, ha-
szontalan fajzat sem került ezuttal
utjába.

Már az erdő innepi esendje kö-
szöntötte őket és ekkor a leány hir-
telen a kítűnő bölcs mellett ter-
mett.

— Hallo-e, óh napfényes szellem,
— szölt lágy, sziveket cirógató hang-
ján. — no ne vágj már ilyen bőjt
arcot! — És egyik karját szeliden a
férfi karjába öltötte, apró ujjaival
pedig Diogénész hosszú, fekete sza-
kállában babrált.

Diogénész e pillanatot készületlenül
találta. A görög filozófusban egyetlen
egy thézis sem adott felvilágosítást
arról, hogy mi a teendő ebben a ta-
gadhatatlanul kényes helyzetben?
A baj már itt volt és Athén bölcsé
nyugta érezte, hogy Antiszthénesz ta-
nítványa kezd benne veszedelmesen
elszundikálni. Egyszerre csak szé-
les mosoly terpeszkedett az arcára,
valami furesa, de határozott derű,
amelynek — bár szinte hihetetlen —
egészen emberi jellege volt.

Arzinoé most hangosan felkaca-
gott, mint egy hirtelen megrázott
ezüstenegő, aztán szőke fejét ol-
dalt fordítva, kedveskedve fordult
Diogénész felé.

— Mondd, óh tudományok fel-
kent bajnoka, mi a nézeted a szere-
lemről?

Diogénész kissé akadozva vála-
szolta:

— Tegnap még volt valami néze-
tem róla, de e pillanatban valóban
nem emlékezem a nézetemre.

A leány e válaszból sokkal többet
tudott meg, mint amennyit a férfi
mondott. Forró karja ott pihent
Diogénész karján, rózsás, fiatal arca
részegszórt a férfi arcára, amelyen
esodálatos pir gyulladt ki: ez az a
pillanat, amikor a legtöbb férfiú el-
felejté összes szilárd nézeteit.

A cinikus már mélyen aludt
benne.

Arzinoé pedig gyerek módjára örült
ennek a huncut játéknak. Most már
az arcát is simogatta és mialatt be-
célgetve beszélt hozzá, esőpp szája
oly közel járt Diogénész ajkához,
hogy el tudta volna vele kapni mint

egy fürge, pici lepkét. De Diogénész
nem kapta el. A láng már lobogott
benne, a láng már erősen nyaldosta
a nagy jellemet, de Diogénésznek
eddig nem mondta meg senki, mit
kell tenni akkor, ha egy jellem vá-
ratlanul minden oldalán kigyullad.

Tovább haladtak a csöndes erdő-
ben, lábaik alatt lomhán zörgött a
haraszt és akkor a leánynak újabb
bolond gondolata támadt.

— Hallga csak, óh pörölyszavú
bölcs, mily gyönyörűen dalol a esa-
logány! Énekeljünk mi is. Tudok né-
hány vidám dalt a szerelemről. El-
fogom énekelni, te pedig dalolj
velem.

És a másik percben az erdő esa-
logányai már elbűvölve figyeltek
arra a bársonyos, nevetve szárnyaló
hangra, amely az erdőt lágyan át-
ölelte. És Diogénész is énekelt. Foj-
tottan és bizonytalanul. Ez a hang
nem volt se bariton, se tenor, ez a
hang a kettő között tétozva és
nem tudta helyét megtalálni. Egé-
szben bizonyos, hogy mialatt ez a
tévelygő hang elhagyta Diogénész
ajkait, odafönn az Olympuson,
Euterpe, a zene szakértő muzsája,
többször rosszalólag rázta a fejét.
De Arzinoé a gyönyörtől alig fért
esodaszép bőrében, sőt egyenesen
ennivalónak találta Diogénészt.

Ekkor az akropoliszon, azon hely-
táján, ahol Athén védszentje, a
nagy kigyó, hatalmas talapzaton,
márványból kifaragva, örököszt a
város felett, kigyulladt a messzire
világító láng, amely Athén polgá-
rainak ünnepélyesen tudtára adta,
hogy Pallasz éjjelt szándékozik a
városra berítani. Arzinoé és Diogé-
nesz most visszafelé indultak.

A nagy cinikus ajkán valami bi-
zonytalan vallomás lebegett. A sza-
vak még nem voltak készek hozzá,
mást akart mondani, egészen mást,
de végül is ez lett belőle:

— Arzinoé, óh Arzinoé, szép vagy
mint a rózsaujjú hajnal!

A leány e szóra kikapta karját a
férfi karjából, előre futott és oda
kiáltotta a bámuló Diogénésznek:

— Ha utólsz, megcsokolhatsz.

Diogénész ezt gondolkodás nélkül
meg akarta eszelekedni. Gondolkozás
nélkül. Mert azért homályosan
érezte, hogy ez a eszelekedet — gon-
dolatnak vajmi profán lenne.

Futott a leány után. Arzinoé für-
gén, kecsesen, mint a zerge, szágul-
dott bokron, száraz galyon, széles ár-
kon át. Diogénész nekifutva röpi-
lt utána. Hopp-hopp, tartott a hajszá
árkon-bokron keresztül... Már-
már elérte a leányt, amikor ez ujult
erővel előre szökött és megint
messzire elhagyta. Diogénész úgy
érezte, hogy már soha el nem érheti,
amikor közvetlenül Athén kapuja
előtt Arzinoé egyszerre csak egy
kőbe botlott és elesett. Diogénész li-
hegve futott hozzá és hosszú, szenvedé-
lyes esőket nyomott az ajkára...

A város kapujánál elváltak. A
leány könnyes szemmel, haragosan,
Diogénész mosolyogva és ragyogva.
De amint a férfi a város piaca felé
közeledett, arca megint halálosan
komoly lett, lépteit ünnepélyesen
meglassította és mutató ujját össze-
ráncoolt homlokára illesztette. Fe-
kete tőgőjának esőskét a kezébe
fogta, ugyanezt a kezét a mellére
nyomta és fenséges méltósággal
haladt tovább Athén piacán, az esti sé-
tára összesereglett emberek között.

Mi a véleménye?

— Körkérdés. —

Beeskerek, karácsony előtt.

Nem kell a párisi Rue de la Paix, a berlini Wilhelm-Strasse vagy a bécsi Graben tükörrablakos kávéházait megfigyelni, elég, ha kimegyünk a Fő-utára, vagy a Főtérrre, hogy meglássuk a Nőt, amint sans gene korrigálja a természet elmaradt adományait. Egy pillanatra felvilárlan a kerek kis tükör fényes arcúlatja és a következő minutumban hiu gazdája hü igaz képét mutatja. A szemtelen kis „barát” nagyon őszinte, őszintébb mint egy igazi barát, — és talán sokszor nagyobb mértékben, mint amilyennek lennie kellene. Megmutatja szépségét nélkül, bókolás, udvariaskodás nélkül, tulajdonosának arcát, sokszor rossz arcot is vág, a hangulattól, már tudniillik gazdája hangulatától, no meg a természet X év előtti szépségtől függ, mennyire takarékoskodott vele szemben megvásárolhatóan drága kincsével, a szépséggel.

A szépség?!... Magasztalt kinézet az asszonyoknak és leányoknak s hiánya, sokaknak nagyobb gond az európai lefegyverkezésnél. A szépséggel megáldottakat fömjénező hódolat veszi körül s hogy a többieknek is jusson belőle — a budoárok diszkrét falai között, de még a kávéházak, cukrászdák asztalai mellett is, apró tégelyekből, cégjelzéstelen dobozokból kicsiny rózsás ujjak korrigálják a természet mostohaságait.

Az arc festése nem új keletű. Ev-czredék története vezet a primitív, éktelenkedő hangos színektől, a mai diszkrétén suttogó lógy kendőzésig. Már az ókorban is nyomát látjuk az az arc festésének, kimutatható kétségtelen bizonyítékaink pedig a bronzkorig vezetnek vissza. A Jütland melletti kis Kongehói halmon, ahol bronzkoru sírokat fedeztek fel, a legtöbb helyütt apró edénykéket találtak, melyekben mint később megállapították, különféle színű agyagfestéket tartottak. A festék akkoriban még nem állott kizárólag a nők szolgálatában, mert korra és nemre való különbség nélkül általánosan használták, főleg azért, hogy megkülönböztethessék egymástól a különféle törzsekhez tartozó harcsokat és asszonyokat. Később már a szépség művészetének szolgálatába szegődött, amennyiben haditanácsokhoz, harcijátékokhoz, no meg másnemű ünnepségekhez is rendkívüli módon kifestették magukat kiabáló, hangos színekkel.

A szépségápolás ókora voltaképpen onnan datálódik, amikor a nők intenzíven kezdik a test, különösen azonban az arc ápolását, fejlődése a kultúrával tartott lépést és győzedelmes előretörése a rabszolgasorban lévő nők felszabadulásával esik egyidőbe.

A régi assziroknál és babiloniaknál, akiknél az előkelőbb nők nem teljesítették szolgai munkát, már nyomát találjuk egy rangbeli hölgy budoárjában a test ápolásához szükséges szerekeknek. A görög, különösen a római időkbeli származó feljegyzések szerint pedig egy módosabb nő öltözékszobájában mindazok a kozmetikai szerek megvoltak, melyek ma ismeretesek, sőt sok olyanok is akadnak, melyek ma már (a fér-

jek igaz öröme) feledésbe merültek. A mesterséges szépségápolásnak nagy arzenálját tárták fel a pompeji ásatások, mely alkalommal a női házakban, a lupanáriákban reugeteg sok kozmetikai szert találtak. Így például habkövet, a bőr kisimítására, kenőcsöket, arc- és hajfestékeket, körömlakkokat és egyebeket.

Az arcfestés mindazonáltal a rokokó korszakában érte el a virágzását, amikor a divat tizparanesolaita úgy írta elő, hogy a nők egyenesen lárvaszerűen fessék ki arcukat, mely eltakar minden indulatot, amire ugyancsak nagy szükség volt, mert a kor erkölcsi kívánatossa telték, hogy minél vastagabb réteg tegye állandóvá az enyhe pirulást.

A modern idők levetették az arcfestés durva módját és megmaradt helyébe a kendőzés ártatlan faja, mely kétségtelenül az esztétika szolgálatában áll.

Az elmondottakból kiviláglik, hogy az arcfestés problémája nem új, de kétségtelenül izgató kérdés, azért érdekesnek tartottam helyi szakértőket megszólaltatni, mi a véleményük mégis az arc festéséről.

Három napig üldöztem az embe-reket. Üzleti tárgyalásokat szakítottam meg, belekönyökölttem a kártyások játékába, felzörgettem ártatlan áldozatokat délutáni édes almukból, borbélyokat állítottam meg munkájuk legveszélyesebb perceiben, érdekes olvasmányokba elmerültem könyvmolyoktól raboltam el drága perceiket és könyörtelenül mellükre szegeztem — a ceruzámat és feladtam a kérdést: Mit tart arról, hogy a nők festik magukat. A hirtelen kérdésre adott megmondatlan feleletek az őszinték (otthoni befolyásolás után kívánt korrekciónak nem adtam helyet) és ime ugyadom a nyilatkozatokat, ahogyan azokat (a nők boesássák meg nekik) elkövezték.

Dr. Végh Lajos: Süldő koromban nem érdekelt a füstött kép — ha csak nem az ördögöl nevezett biblia, amelyet a Girgli füstött — mert igen nagyon tetszett e nélkül is a női ábrázat.

Most azonban már nagyon kedvemre van a színös ábrázat, mert — tetszik tudni — az igaz lelkesedéshez egy kis illúzióra is szükség van.

Aztán mög nem is illik szapulni a vászoncelédet, ha kendőzi magát, amikor a politikusaik egyike sem jelenik mög a saját ábrázatjában.

Dr. Zsupunzki Isza: Egy nő legjobban teszi, ha nem festi magát, ez azonban nem akar általános érvényű jogszabály lenni, már csak azért sem, mert vannak nők, akiknek nem is lehetne megbocsájtani, ha nem festenek magukat.

Demkó István: Micsoda beszéd az? Természetes hát! Kell, hogy fessék magukat, mert úgy még szebbek.

Balla Richárd: Ugy is mint kozmetikus: Ha egy nő nem piperézi magát, rám nézve nem létezik.

Mayer Aurél: Ha a nők tudnák, hogy egy régi német közmondás így szól: „Altes Holz muss gemahlt werden”, akkor biztos vagyok benne, hogy egy sem festené magát.

Dr. Salgó Imre: Minden olyan eljárás, amely a csunyát szépíteni, vagy amely a már meglevő szépséget szebbé tenni igyekszik, nemcsak, hogy megbocsájtható, hanem direkt helyeslendő. Így van ez az asszonyok arcfestésével is, amely a mai többé-kevésbé vérszegény, szobaszínű női arcokat mosolygós, rózsás pirosra változtatja és így ez széppé és szebbé varázsolja őket, ami leginkább a férfiaknak kellemes.

A jó márkájú festékek általában ártalmatlanok. A világos piros színűek carmin és fehér puder keverékéből, a sötétebb színűek umbrából és okkerből készülnek. Az eredetiségnek imitálására a bőrön a berlini kéket használják, amely festékek valamennyien egyáltalában nem befolyásolják a bőr épségét és rugalmasságát és így használatuk, tekintve a kellemes előnyöket, feltétlenül ajánlható és helyeslendő.

Vajda Lajos: Már Cicero is kikelt ez ellen és nem volt semmi fogatja. Hát mit mondjak még?

Dr. Hubert Zsigmond: A festett arcú nők hitközsége sokkal nagyobb az enyémmél.

Ha az övök az enyém volna, ugy megadóztatnám benne őket, mert kifestik magukat, de úgy! hogy — lenne a festék róluk.

Rónai Ödön: Nem nyilatkozom, mert én minden nőt, akár festi magát, akár nem, tisztellek és szeretek, de azt határozottan és tapasztalattal állítom, hogy hidegvíz, finom francia grand fayence vagy angol pears-zappan minden szépítőszernél többet ér, mert az arc finomságát és üdeségét fenntartja.

Dr. Borsodi Lajos: Volt idő, amikor a nők maguktól tudtak elpirulni, most ugyanez a művelet havonta jelenékeny öszszeggel szerepel a családi háztartásban.

Dr. Mrkusity József: Az arcfestést szükségesnek és nélkülözhetetlennek tartom a nőknél. Az elegancia egyik kelléke, mely fontos szerepet játszik. A francia nők azért vezetnek a szépség és férfihódítás terén, mert a legpompásabban tudják a festéket kezelni. Ismerik a mértékét. Nálunk az a baj, hogy vagy keveset vagy sokat használnak.

Aznak a nőnek, aki a feleségem lesz, az arcfestészet tudományát alaposan meg kell tanulnia. Ha látogatást tesz nála, csak úgy fogom igazán szeretni, ha izlésesen használta a festékeket, különben hamarosan kitörlődik a szívemből.

Egy ismert hentesáru kereskedő: Melyiket szeressem jobban: azt-e, aki minden festéssel, vagy azt, aki minden hajjal van megkenve?

Eckstein Ferenc: Undorító! Hogy az ember a festéket nyalja.

Christián Jenő: Ami természetes, nem lehet csunya. Mivel pedig a festés manapság már egészen természetes: csunyának semmiképpen sem mondható.

Dr. Grubity Andrea: Szükséges, mert természetes.

Lóza Zsiga: Nagyon szeretem a jól és szépen kifestett nőket, más asszonynál. — saját feleségemnél nem szeretem.

Egy helybeli borbély: Minthogy a rózsás arcszín elengedhetetlen feltétele a női szépségnek, viszont a szeplőket a magam részéről díjmentesen elengedem: ha bozás nélkül az előbb jelzett nőkhöz csal-

kozom. Sajnos nem sok eredményel.

Guttmann Dániel: Barátja vagyok a nők arcfestésének azon elv alapján, hogy amit a természet nem adott meg a nőnek, azt joga művészettel pótolni.

Dobos László: Részemre a kifestett nő sok esetben olyan rózsza, amelyet előbb vegyszerekkel illatosítani kell. Amivel nem mondtam azt, hogy adott helyen és adott körülmények között nem kábítottam magam szívesen.

Dr. Podvinecz Izso: Én az arany középut mellett vagyok. Szükségnek tartom, de módjával, a szükség mérvéhez képest.

Edenburg László: Nője válogatja — no meg a hangulatot.

Heller Miklós: Elég csunya dolog, mert vagy nem szükséges, akkor ne tegye, ha meg szükséges úgy is meglátni rajta. Ebből a pénzből a festékkereskedők igen jó üzleteket csinálnak (elég sajnós, hogy én nem vagyok az). Szóval a nők festésének kiváló kommercialis előnye van, amelyet legjobban bizonyít az a tény, hogy az igen jól ismert és a férjek által annyira elátkozott Rogget et Gallet-cég gazdája megvehette magának a párisi „Figaro”-t s ez a világlap tudomásom szerint a legnagyobb propagálója a nők festésének. Teheti, mert neki kifizető-dött. De nekem?...

Székely Emil: Egy szép nőnek mindent szabad. Egy szép nő, ha jól fest: akkor is jól fest, ha — jól fest.

Dr. Mara Jenő: Az ember csak úgy van ezzel is, mint annyi sok más mindennel. Eleinte irtózik tőle, később annyit látja maga körül, hogy lassan-lassan megszokja, azután egészen szépnek találja, a végén meg már egyenesen lelkesedik érte. Jómagam békeségszerető ember vagyok és ezért ennek a fejlődési folyamatnak mindig aszerint valom egyik vagy másik fokozatát a magam meggyőződésének, hogy milyen bájos leányzóval, vagy asszonnyal elmélkedem erről a nagy problémáról.

Nyárai Rezső: Szeretem a nőket festve, este és reggel.

Juhász Ferenc: Az régen rossz, ha már oknyomozni kell, hogy mi tetszik egy asszonynak! Ha tetszik — akkor már azt a kis rouget, testszint, poudert — belekalkuláltam az estbe. Ha pedig nem szeretem, akkor nekem igazam mindegy, hogy jól kezel-e az esetet a teremtés remeke, vagy nem.

Láng Imre: Az a kérdés: kiabál-e a festék, vagy csak diszkrétén suttog? Utálom a hangos nőket!

Balás Iván: Diszkrétén festett nő manapság már teljesen általános, miután az esti fényben feltétlenül szükség van a festésre. Sok nőnek a szépségét emeli a festés, minden nőnek joga van szépségét emelni. Feltétel azonban, hogy feltűnő ne legyen.

E cikk szedője: Kétféle nőt ismerek. Olyat, aki festi magát és olyat, aki nem vallja be.

S végül talán e körkérdésben szereplő szakértők felbujtójának — csekélységemnek — is nyilatkozni kellene, én azonban ehelyett legközelebb majd átadom a szót a hölgyeknek: ők döntsék el, helyénvalónak tartják-e az arc festését vagy nem.

K. J.

A „Newyork Times” a jugoszláv művészetről.

A „Newyork Times”, Amerika vezető sajtóorgánuma a következő cikket közli, melyet kétségen kívül az SHS királyságban nagy érdeklődéssel fognak olvasni. A nevezett cikk egész terjedelmében így szól:

A sok esodálatos dolog között, amiket ebben a esodálatos században szemlélhetünk, egyike a legörvendetesebbnek a délszláv nép művészetének új és erőteljes kibontakozása.

Balokovics Zlatko, Zágreb születettje, ki mint heggedüművész nemzetközi hírnévnek örvend, a következőket mondta el a „Newyork Times” tudósítójának.

A szobrászatban, zenében és festészetben a délszlávok megtalálták az utat sokáig elnyomott ideáljaink és törekvéseik részére. Ez a mozgalom visszatükrözi azoknak a népeknek küzdelmét, melyek az új délszláv államot alkotják. Mint minden új élet, ez is teli van erővel és vitalitással s jellegzetes egyéni vonásokat mutat fel, olyan vonásokat, melyeknek nincs sem hátterük sem hagyományuk.

Nem renaissance az, mely teret foglalt a szerbek, horvátok és szlovének országában, abban az értelemben, hogy ideáljaink alapjait történetük kezdetén összetapaszták a harcoló emberek, akik évszázadokon át keresztül-kassul gázolták át hegyen-völgyön. Ritkán mutatja a történelem a szakadatlan háborúnak olyan képét, a nemzeti létnek olyan örökös harcát előbb az egyik, aztán a másik idegen uralom ellen.

Hiába akarták az ellentállást megtörni Erős nemzeti szellem és fajszereget maradt meg bennök s végül Corfuban egy rezolúcióban kimondták, hogy minden idegen igától szabadok akarnak lenni, demokratikus, parlamentáris monarchiát alapítanak a Karadjordjevit dinasztia alatt, amit aztán Zágreb-ban 1918 november 3-án megerősítették.

A törökök elleni harcok

A középkorban egészen napjainkig a délszlávok képezték a gátat, mely Európát megvédte a törököktől. Míg ők harcoltak s ezrével elhulltak s míg török uralom alatt éltek, addig az északi népek tudománya és művészete kifejlődhetett, míg a délkeleti szlovák átlomban pihent. A béke hajnalhasadásával, a törökök elűzésével s ez egyesüléssel megszólalt a felszabadult nép.

Legelsőben Szerbiában, a régi peei patriarháusban jutott érvényre. A patriarcha hivatalosan visszatért Peera, évszázadok óta először. Az egyházi szertartás megkivánta két masszív oltárgyertyatartó felállítását, melynek világossága 1563 óta el volt oltva.

Azon a napon a török hódítók a templom főkapujáig hatoltak. Bent égtek a kandalaberek. A két füsttel egyetemben a Mindenható felé szált az ájtatos lelkek imája, hogy szabadítsa fel a törökök ostora alól. Künn dühöngött a harc. A hitetlen csapatok parancsnoka már átkartarta lépni a küszöböt, mikor egy faragott oroszlan rússelt a helyéről s megölte. „Isten keze terítette le”, kiáltott fel egy katona. És ámbár a muzulmánok nem hittek az istenben, kinek kezétől főnökük elesett, mégis elfutottak.

A peei nép előtört a gyertyáit és fogadalmat tett, hogy addig meg nem gyújtja, míg hazája fel nem szabadul az ellen-ég uralma alól s míg a béke nem köszönt be az egyesült népek országában. Ma a gyertyák fénye bevilágít egy országot, mely összes ellenségeit elűzte, az országot, mely magába foglalja az összes délszlávok érdekeit, az egyesült Jugoszláviát.

A peei egyszerű szertartás nekem a jugoszláv művészetek szimbóluma, folytatja tovább Balokovics. A török invázió előtt s az uralmok előtt a szláv népeken, az építészet, szobrászat, festészet, nagyon szépen indult meg, a két bizanci és a román kultúra hatása alatt. Nagyon sok szép egyházi épületet emeltek. Studenitzában, Dechantban és Grachanitzában templomok épültek s a freskók, melyek ezeket díszítették, az akkori kor legjobb olasz termékeivel hasonlíthatók össze. Valóban Soprhani szerb festői előfutárjai voltak Gottonak s Grachanitzá és Dechanti művészi előhírnökei lettek az olasz renaissance-nak.

A művészet hanyatlása.

A háromszáz éves török uralom alatt minden művészi törekvés le volt verve. Az a néhány templom, ami akkoriban épült, bizony nagyon szegényes dolog. Gyakran a föld alá is kerültek, hogy meg ne bántsák a török hódítók szemét. Mikor lerázták a zsarnok uralmat a múlt század végén, a láng ismét égni kezdett. Ma látható a világosság a szerbek, horvátok és szlovének országában, sőt éppen ebben az országban. Mestrovics Iván hozta ide az ő csodás szobrászatával, mely a délszlávoknak egy újonnan született művészetének tanujele.

Mestrovics a jugoszláv művészek legkiválóbbika. Született Dalmáciában 1883. Már 19 éves korában nevet szerzett magának a wieni szépművészeti iskolában s egyéni technikájával sikerült legyőznie a maradékos elemek ellenzékét. Sikerült neki nemzeti problémáit kifejezni. Az akadémiai eszközök bizony nem voltak arravalók, hogy kifejezze kossovói történetét. Szélnék eresztette őket és megtalálta a maga utját.

Munkája csakhamar felkeltette a külvilág érdeklődését. 1911-ben kiállt Rómában, később Londonban és Párisban. Ródim azt mondta róla, hogy korának legfigyelemre méltóbb jeleisége. Művei erőteljesek a koncepcióban, eredetiek és megkapók, amellet képes kifejezni a gyengeséget és a mély érzést. Első műveit hazája szomorú sorsa inspirálta.

Mint a régi énekek dalmokai, akik legendás hősiük, Krajlevity Márkó alakját megörökítették, úgy dicsőítette ő márványban a mi hősiüket, mondja Balokovics ur. A szerbek mindig szerették hinni, hogy a bámult harcos ismét meg fog jelenni a magas lován lerobog a völgyekbe, hogy magával hozza a diadalt. Ez valóban így lön. Előretört a szobrász hívasára, mely egy márványtömbből hangzott ki, hiszen az ő hatalmas feje, erőteljes karja, egész lényének ereje jellemezik annak a népek szellemét, mely küzdötte magának a szabadságát.

A múlt szenvedései adták meg Mestrovicsnak az alapot legszebb alkotásaihoz. A Kossovóban elesett hősök emlékére rajzolta és modelálta a templomot, mely egyszerűségében is bámulatosan nemes, páratlan a maga koncepciójában. Azt mondták, hogy a háború harcosai sohasem haladtak át a mezőn, amelyen apáik oly hősiiesen ellentálltak a törököknek 1389-ben, hanem megálltak néma köszöntéssel. A múlt oly mély gyökeret vert a modern szláv lelkében, hogy sohasem tünhetik el emlékből; kifogyhatatlan anyagot nyújt az esztétnek, vésőnek és ritmusnak. Bátran mondhatom, elérkeztünk odáig, hogy megalapítsuk a nemzeti iskolát, mely alakot és tartalmat fog adni az újonnan született nemzet egyesült szellemének. Ennek a mozgalomnak az irányítói voltak: Toma Rosandich, Miroslav Krajlevich, Ljuba Babik és Petar Dabrovich.

Ami a zenénket illeti, az mindent hallható. A paraszt mindig kész az énekekre meg a táncra s a pártor övében hordja a furulyáját. Minden vidéknek, minden falunak meg vannak a maga nótái, persze a vidékek szerint más jellegűek, de azért keletről nyugatra, északról délre harmonikus egész-éze forrva. Dacára annak, hogy egészen a legújabb időkig a népdalok szerzői nem tudták magukat kivonni idegen befolyás alól, a népdal szelleme nem veszett el. Azok elemi ereje, érzéssel teli ritmusa megőrizte őket évszázadokon át, sajátosság jelleget adván a zenének.

Egy nemzet alakul.

Történelmünkben két törekvés küzd a szellemi haladás terén. A 12-ik században Szent Száva, kinek nevét minden szerb nagy tisztelettel ejti ki, sok szép kolostort és iskolát alapított. Dusan, a hatalmas cár, ki a 14-ik század elejé felében akarta megalapítani az egyesült

szláv királyságot, egy polgári törvénykönyvet szerkesztett, mely messze felülhaladja korának színvonalát. Ez az okmány bizonyítja, hogy a középkori Szerbia nemcsak nagy katonai erőt jelentett, de szilárd államszervezettel rendelkezett, amelyben a jogot és méltányosságot kötelezőnek tekintették.

Az egész sötét korszakon át Dubrovnik (Ragusa) az Adria partjának e bájos városa, mely a maga nőies finomságával az ellenségből is barátot csinál, magasan tartotta a délszláv eszme fáklyáját, táplálván azt, amiből nemzeti művészetnek és irodalomnak kellett lennie. Fenyegőve egyik oldalon a törökök részéről, másik oldalon a velenceiktől, képes volt azt a lángot élesztetni, mely olyan költőket hozott létre, mint Menečič, Držić és Gundulić.

A 18-ik század előtt a szerbeknek, montenegróinak, horvátoknak, dalmátoknak és bosnyákoknak meg volt a maguk külön kulturájuk. De egy új irányzat kezd lábrakapni. Az alkotó értelmiségnek több tagja hirdeti, hogy a déli szlávok ereje az egyesülésben van. A nacionalizmust kezdik hirdetni. Obradović, ki Délmagyarországon született, több prózai művet írt, melyben arra inti a délszláv népet, hogy fordítsanak gondot a nevelésre.

A következő században Szerbia egy Vuk Karadžić nevével dicsőkedhet. Ez megtisztítja a szerb nyelvet kinövésétől. A nép nyelvét, a nyelvet, amelyen először beszéltek a verseinket és legendáinkat, törekedett az irodalmi használatba bevezetni. Obradović létrehozta a szellemi egységet, Karadžić a nyelv egységét.

Ugyanekkor Horvátországban Ludevít Gaj lép fel. A 19-ik századbéli előkelő közönség legnagyobb mulatságára szláv nyelven beszélt és írt. A délszlávokról ezt írja: Olyanok, mint a háromszögű lant. Volt idő, mikor a lant hurjai harmouikus dallamban megszólaltak, de a szelők össze-vissza szaggatták őket Stájerország, Karinthia, Krajna, Horvátország, Szlovénia, Montenegro, Hercegovina, Szerbia, Bulgária, Délmagyarország voltak a megszakadt hurok, melyeket neki helyre kellett állítania, mert ezek egy anyának voltak gyermekei. Neki köszönhető a nemzeti szellem, mely a mai Horvátországot hevit.

Itt meg kell emlékeznem Strossmayer püspökről, a zágrebi délszláv akadémia és az egyetem alapítójáról. Az ő sürgetésének köszönhető a dalmáciai és horvát-szlóven nevelési rendszer reformja.

Ezek voltak a férfiak, akik elvették a magot, mely most kezd gyümölcsöt teremni. Mint említém, a délszláv művészet gyermekekorát éli. Bizom benne, fejezi be Zlatko Balokovics fejtegetéseit, hogy Mestrovics a sokak egyike, akik hivatva vannak, hogy hazám üzenetét tolmácsolják az egész világnak. —r.

MINDEN HÁZIASSZONY HASZNÁL!

A Vajdaság kulturális élete.

Irodalmi társulatok. — Műkedvelők színházai. — Dalárdák. — Kulturális egyesületek.

Beeskerek, dec. 24.

Két évvel ezelőtt egy pársoros kis napíró jelent meg a „Torontál” hasábjain, amelyről bizonyára nem gondolta akkor az írója, hogy a vajdasági kulturális élet hatalmas fellendülésének kezdőpontja ettől számított. Akkor állt össze ugyanis Beeskereken néhány lelkes ember, hogy a kultúra öntudatos munkálásán dolgozzék, és hogy az eddigi ötletszerű, esetlenségre megnyilvánuló színházi kulturát tudatosan a helyes irányba terelje.

A Vajdaságban Beeskerek volt a kezdeményezője ennek a kulturális mozgalomnak és hogyha ma a Vajdaság minden valamire való helyén, ahol néhány lelkes ember van együtt, ha kiesiny is, de mégis megvan a színház, az élő szó művészetének szeretete — az nagyrészt Beeskerek lelkes művészszeretetének köszönhető.

Nemcsak a beeskereki műkedvelőket illeti itt meg a dícséret, hanem talán még inkább a lelkes, művészpártoló beeskereki közönséget, amely sohasem fukarkodhatott, ha anyagilag kellett a műkedvelők segítségére sietni. Beeskerek minden kétséget kizáróan a Vajdaság vezető városa kulturális téren. Színháza, kulturális egyesülései, a minden szépért, jóért, művészetért való lelkesedni tudás avatták azzá. Még nem történt meg, hogy Beeskereken művészek üres háza lett volna. Jellemző volt erre, hogy az expresszionista művészek forradalmi irányu programkifejtésénél például éppen úgy megtelt a terem tanuló vágyó, a más irányt is meghallgató közönséggel, mint a csak már patinás művészetért rajongó konzervatívok előadásán.

Beeskereken nem ismernek elfogultságot, csak a haladást, a művészetet. És ezért van az, hogy Beeskerek példát statuáltak arra, hogy kell támogatni minden szépet, minden jót és ilyenformán mozgásra késztette a többi városokat is és megindította a hatalmas nagy kulturális munkát, amely ma már az egész Vajdaságot egy kulturális egységgé tette.

A kultúra leghatalmasabb eszköze a színház. A színház támogatásában látszik meg a legjobban, hogy melyik nép értékeli az élő szó varázslatos hatalmát. Azt a hatalmat, amelyet a szépen beszélő ember tud embertársaira gyakorolni. Ennek a hatalmas fontosságú eszköznek a támogatásában, fejlesztésében jár elől jó példával Beeskerek, amelynek — amint ma már a vendéglátó műkedvelő színtársulatok szereplése után nyugodtan megállapíthatjuk, a legjobb műkedvelői vannak.

Nem szerénytelenség ha megjegyzem, hogy ebben a nagy és nehéz munkában, amelyet a kulturáért végzett Beeskerek, a „Torontál” mindig nagy részt kért magának. Önzetlenül felölelt minden, ami művészi volt, támogatott minden kulturális törekvést, bármilyen nyelvű, irányu volt is az. Egyformán harcolt a régi művészi formák megtartásáért és az új kifejezhe-

tési lehetőségekért. Ebben a munkában — bizony sajnos, egyedül állt a vajdasági sajtóban a „Torontál”. Testvértársaink, amelyek nyitva állanak minden politikai fejlettségnek, közgazdaságnak, üzletnek — nem látták még be mindezeket, hogy a kulturális mozgalomnak félvállról vevése öngyilkosság magunk ellen és hogy sokkal, de sokkal nagyobb fontosságot kell tulajdonítanunk egy-egy nem tudom én milyen potiszkiizvetinikolai iparosítjak szmi előadásának, mint annak, hogy Zinovjev írta-e tényleg azt a levelet, amely miatt megbukott a Mac Donald-kormány, vagy nem. Ezen a téren a magyar sajtó általában nem áll hivatása magaslatán.

A művészi próbálkozásoknak egy nagy akadálya a Vajdaságban a hallatlanul magas adó. Valóságos kultúrseygyene ez az országnak. Minden külföldi művész messze kerül az országot, amelynek külföldi művészi körökben rettenetes híre van. És ezt egyedül az adónak köszönheti. A vígjalmi adó, ha azt kulturális előadásokra vetik ki — szégyen! Szégyene az országnak, a mely egy kalap alá veszi a The dansantokat, bárokat, színházakat, orfomokat, operát, bolhaszínházat, cirksuzt és filharmouikus koncertet. Kulturbotrány valósággal, hogy nagyjövödelmü, gazdag városok, mint például Szubotica is, 25 százalék városi adóval terhelnek meg minden kulturális mozgalmat. Ez azt a látszatot kelti, hogy mesterseges uton akarják tönkretenni még azt a kis művészetet is, amely ilyen bánásmód mellett megmaradt.

Beeskerek város anyagilag nagyon gyenge a testvérvárosokhoz képest és a város tanácsa mégis felháborodva utasította vissza azt a javaslatot, hogy a város fokozza jövödelmét a kulturális intézményekre kivett adókkal. Na igen, mert egész Jugoszláviában talán a beeskereki városi tanács az egyedüli, a mely azon a nobiles alapon áll, hogy a köz tartozik a művészet mecenása lenni, mert a művészet csak úgy fejlődhetik, ha a napi gondoktól mentesítik. A többi város azt hiszi, hogy a művészet fogja eltarthatni a közigazgatási szerveket. Ennek a felfogásnak áldásdus volta meg is látszik azon, hogy évek óta kerül az országot minden valamire való művészember. Mig a szomszéd országok lakossága egy Prihoda, Hubai, Barók, Mascogni művészetén felelősséget vállal és Elki nemessé-

get szerezhet, nálunk a beutazási engedély körüli nehézségek és az adó, amely 45-47 százaléka a bruttó jövödelmennek, lehetetlenné teszi, hogy valamire való művészszeretet kifejlődhessék, hogy művészek, aki lelki megújodást hozna az emberk ezreinek és némi enyhülést a szürke hétköznapok ezer bajaiért, annak nem adnak beutazási engedélyt. De bárhőlygek, akiknek egész művésze a nekvetközésben nyilvánul meg, akadálytalanul jöhönek be az országba, sőt azok még huszonnégy órán belül szabályszerű állampolgárok is lehetnek — amint volt rá példa. Ezek nem veszélyes individuumok az ország számára, csak éppen az igazi művészet az.

Világos, hogy ilyen bánásmód és támogatás mellett nagy művészi események a Vajdaságban nincsenek. Az egész művészi élet azokban a műkedvelői előadásokban merül ki, amelyeket ma már majd minden falu ifjusága rendez. Ennek a kultúrsumójnak a felbresztésében volt nekünk nagy szerepünk és ma hála Isten ott tartunk, hogy például a feketehegyi Iderék ifjuság, Szenes Béla: A buta ember című darabját adja elő, tanulja, műveli magát — ahelyett, hogy a koreszmában ülne, pletykálna vagy céltalanul nézne a levegőbe. Ez a munka általános emberi szempontból jóval nagyobb értékű, mintha politikai jelszavakkal tömik meg az emberek agyát és egymás ellen uszítják őket.

A Vajdaság majdnem minden falujában működik valamilyen nyelvű műkedvelő társulat, de rendszeres, egységes kulturális munkáról természetesen csak a városokban lehet szó. Itt nem ötletszerű munka folyik, hanem rendszeres, szép, becsületes törekvés a kultúráért. Csak az a baj, hogy ezt a munkát egyéni érvényesülési hiúságok, kiesinyes személyi, nem ritkán anyagi kérdések elgáncsolják. Ezek okozzák, hogy a legtöbb helyen szakadások állanak elő, sturlódások támadnak, amelyek nem válnak az ügy előnyére. No de az idő bizonyára majd kiküszöböli ezeket a gyermekbetegégeket.

A műkedvelői előadásoknak egy másik nagy hiányossága a megfelelő dekoráció hiánya. A legtöbb helyen nem fektetnek arra szult, hogy a közönségnek a pénzért joga van követelni, hogy amit mutatnak neki, azt becsületesen, művésziesen dolgozzák is ki. Csupa lyuk, husz-harminc éves diszletek rongják le a néző illuzióját, amely a műkedvelő játékosok nem kiforrott játéka miatt amugy is állandóan veszélyben van. Csak a legutóbbi időben történtek

erre vonatkozólag örvendetes próbálkozások, amikor a szubotica Kath. Legényegylet, a Tipográfia és a beeskereki Ady-társaság Színházának volt tagjaiból alakult társaság állította ki legújabb darabjait izléses új dekorációkkal és fektett nagyobb szult arra, hogy a darabok külsőségei (diszletek, ruhák, kellékek) is összhangban legyenek a darabbal.

Erdekesnek tartjuk felemlíteni a vajdasági kultúrtoekvések forrásait, azok embereit, akiknek munkája maradó nyomot hagy a Vajdaság szellemi életének történetében.

Velikibeeskerek.

A magyar kulturális egyesületek közül működik a

Bánsági Magyar Közművelődési Egyesület, amelynek elnöke dr. Várdy Imre. Az egyesület irodalmi értékű felolvasások rendezésével, szabad liceumával valósággal irányítja a magyarság kulturális életét.

Az Ady Társaság, amelynek dr. Farkas Geiza az elnöke, jelenleg nem működik, mert alapszabályai jóváhagyás végett vannak betervezve a belügyminiszterhez.

A Zenekedvelők Egyesülete néven filharmóniai társaság működik, amelynek Ripka Imre áll az élén. Sajnos már egy éve nem rendeztek önálló hangversenyt és így a város zenei élete meglehetősen sávár, sehogyszinesen kiaknázva a zenei lehetőségeket.

A német Kulturbundnak van helyi fiókja, amely azonban jelenleg nem működik.

A Sokol beeskereki szervezétének Moljac Milivoj gyógyszerész az elnöke. A Sokol rendszeresen azonban csak télen mutat be hetente egy-egy akadémiát.

Venac néven alakult nem régen egy kulturális egyesület, amelynek elnökei Kozlovaeski Mita biztosító-intézet igazgató és Nikolic Verica magántisztviselő.

A Narodni Universiteten leginkább egyetemi tanárok szoktak modern szociális témákról, kultúrmozgalomokról előadásokat tartani. Ezek az előadások azonban nincsenek fix időponthoz kötve.

A beeskereki műkedvelők három társaságban működnek, ami természetesen nem jelenti azt, hogy ezek a társaságok merev határvonalakkal dolgoznának, mert egyes szereplő hol ennél, hol annál a társaságnál játszik. Nagy általánosságban azonban három állandó társaság van.

Az Ady Társaság Színháza egy évig működött. Ez idő alatt Juhász Ferenc végezte az igazgatói, Nyárai Rezső a rendezői, Láng Imre a karmesteri teendőket. Ezen idő alatt a társaság számos hangverseny, matiné, zenetörténeti előadás, mesedélután, képkiallítás rendezésével tett szolgálatokat a kulturának. A társaság színháza ezen idő alatt előadta a Limonádé ezredes, Cseregre-keket, Ezüstpille, Mady című operetteket és Farkas Imre: Terike című vígjátékát. Néhány hónappal ezelőtt a társaság beszüntette működését miután a kormány az alapszabályait nem hagyta volt jóvá. A társaság színházának tagjai ezután szétszóródtak.

A volt Ady Társaság Színházának tagjaiból alakult meg egy műkedve-

Hotel	Hotel
Astoria	Palace
Kossuth Lajos-utca	Rákóczi-ut 43. szám
Budapest	
Szobák napi 60.000 K-tól feljebb	Szobák napi 50.000 K-tól feljebb
2354	
a főváros két legmodernebb szállodájában.	

16 társaság, amelynek tagjai: Bárány Kuki, Berkovics Lili, Csányi Mariska, Engel Margit, Grób Magda, Kövessi Boris, Kövessi Mártha, Müller Teri, Oláh Jolán, Petrás Gabi, Vajdáné Burget Rózsa, Várady Hajnalka, Várady Gizi, Agoston Miklós, Balás Iván, Bence Zoltán, Bence Attila, Behring György, Csányi Lajos, Christján Jenő, Frej Maxi, Hajdu Vince, Kerschner Imre, Kohn Sándor, Takács János, Vajda Lajos és Vass Sándor. A társaság rendezője Juhász Ferenc. Alakulása óta előadta Biró-Fekete László: Mihályiné két lánya című vigjátékát.

Műkedvelők Színháza címen szerepel egy műkedvelő társaság, amelynek Nyárai Rezső a rendezője.

A harmadik becskerekai társulat a **Tűzoltótestület műkedvelő társasága**, amelynek rendezője és karmestere Ripka Imre, tagjai: Gintner Kató, Jónás Mariska, Schneider Annuska, Sztójánovity Emmus, Weibl Rózi, Pencáné Lenhardt Ilonka, Frej Magda, Weibl Mariska, Ágh Iluska, Konrad Stefi, Mayer Mariska, Gáthi Józsa, Schieber Laura, Szöllősy Kató, Tóth Irén, Vastag Mihály, Kovács Antal, Gomilkovics József, Maurics János, Ruess Ferenc, Lederer Károly, Pápai Agoston, Weber István, Buttel Domonkos, Mocker Poldi, Róth Béla, Hegyesy Arthur, Sehager Nándor, Heiring Ferenc, Dragan József, Horthi József, Nagy Lajos. A következő darabokat mutatták be eddig: Az ördög mátkája, A páholy, A tartalékos férj, Kis cukros, A szaharai konzul, Warum getst den jetzt, A kisasszony férje, A három testőr, Csókvasár, Lotty ezredesei, Er und seine Schwester, Leányvásár, Sasok, Der Frauenfresser, Luxemburg grófia.

Ratarska Omladina. Elnök Miličević Zsiva.

Sipos M. dalárdája. Karmester: Sipos Mihály lelkész.

Lyra dalegylet. Karmester: Láng Imre.

Róm.-kath. egyházi énekkar. Karmester: Weninger József kántor.

Rusko Pevaesko Drustvo. Karmester: Libačevszki Szjevolot.

Vasutas zenekar. Karmester: Uhrlir Károly.

A **Vasutas műkedvelők társulata**, amely a Mánás Miska és a Rinaldo című operetteket mutatta be, megszűnt.

Ugyancsak megszűnt a **Kadima Sportegylet műkedvelő színháza**, amely a Hazudik a muzikászó című operettet mutatta be.

Szubotica.

Szabó Márton vezetésével működik egy műkedvelő társaság, amelynek tagjai azonban esetről-esetre változnak. A társulatban hat hívatásos színész volt. Tagjai: Árvay Amál, Doktor Margit, Prokopovics Bözsi, Sz. Farkas Teri, Garai Béláné, Garai Béla, Szabó Márton, Thurzay Mátyás. Nagyon kérdéses azonban, hogy ebben az összeállításban a társaság fog-e még valaha találkozni. Bemutatták: Lilj bárónő, Pillangó főhadnagy, Rinaldo és Dikies gróf operetteket.

Műpartolók köre. Vezetője Piets Ferencné. Tagjai: Bujdosó Lajosné, Varga Ida, Bujdosó Lajos, Suvaj-

esics Kajica, Szegi István. Szinre hozták a Gyimesi vadvirág, a Dolovai nábob leánya és Antonia című színműveket.

Katolikus legényegylet. Vezetője: Nacsá József. Tagjai: Pukecz Ella, Weisz Irénke, Kántor Irma, Konez Dániel, Kocsár Ferenc, Mamuzsics István, Maurer Sándor. A társaság majdnem kizárólag énekes darabokat ad elő. Ők mutatták be Szubotican a Leányvásár, Mánás Miska, Aranymadár című operetteket, a Falu rossza népszínművet és a Sasok vigjátékot.

A **Tipográfia Sport-egylet** kulturosztyája is foglalkozik a színházi kultúra istapolásával. A színházi osztály vezetője Hirth Aladár. Tagjai: Reiter Ilonka, Ratzkó Ilonka, Nösz Béla, Horváth Lajos, Tamási István és Stipics Béla. Karmesterük: Bermel Miklós. Szinre hozták: az Elvált asszony operettet, A kékszakál 8-ik felesége vigjátékot és a Névtelen asszony színművet.

A **Munkásotthon** műkedvelő gárdája, amelynek Somogyi Lajos a rendezője, főleg irodalmi értékű alkotásokat mutat be. Nem régen játszották Moliere: Botesinálta doktor című vigjátékát.

Bunjevác Kulturegylet van alakulóban, amelynek vezetője Soksics Lajos rendőrfogalmazó.

A könnyebb műfajokat kultiválták kabaretjeiken a **Sand sportegylet**, a **Hakoah** és **Reus** zsidó ifjúsági egyesületek.

Velikakikinda.

Az **Izraelita Nőegylet** műkedvelő gárdája nemrég alakult. Vezetőjük Fischerné Péchy Paula, rendezőjük: Fischer Margit. Tagjai: Illés Irénke, dr. Szemző Lászlóné, Fehér Lili, Fürth Olga, Augner Antonia, Golding Alberta, Brunner Árpád, Frankl Andor, Fürth Zoltán, Kovács György, László Nándor.

A **Sokol-egylet** szereplő kara nagyrészt diákokból áll. Van saját 28 tagból álló fúvós zenekaruk és 12 tagból álló tamburás zenéjük. Elnökük Jaksity Sztoján.

Pevaesko Drustvo „Gusle“ Karmester: Vach Ferenc gimnáziumi énektanár.

Trgovacska Omladina. Elnökük: Kliesin Mando.

Athletikai Club Srbija. Elnök: Lotity Milivoj.

Katolikus Nőegylet. Elnök: Riesenfelder Gyuláné, alelnök: Bizony Gyuláné.

Polgári Dalegylet. Karmester: Hevessy N. hegedűművész.

Belaerkva.

Landwirtschaftlicher Gesangsverein. Vezetője: Eduard Ritter von Kurz. Huszonöt éve fennálló dalárda, amely évenként kétszer egy-egy német népszínművet vagy bohózatot mutat be. A darabok kizárólag tájszólásban vannak tartva, minthogy az előadók földművelők, akik számára az irodalmi német nyelven írottak nem alkalmasak előadásra. Kulturális egyesületek még:

Deutscher Männergesangsverein.
Deutscher Gewerbegesangsverein.
Gewerbebund.

Srpsko Pevaesko Drustvo.
„Kolo“ szerb leányegyesület és egy orosz műkedvelőtársaság.

Igen tisztelt vendégeimnek és jó ismerőseimnek
kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok! 2567
Arschinov Steva
hygienikus fodrász (városház-épület).

Nagyrabecsült mozilátogató közönségének ezuton kíván
kellemes karácsonyi ünnepeket 2578
a „Balkán-Bioskop“ vezetéséig

Igen tisztelt vendégeimnek, jóbarátaimnak és ismerőseimnek
kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok!
M. Slankamenac, 2568
hygienikus borbély és fodrász,
(a volt városi adóhivatal épületben).

Összes vendégeimnek, jóbarátaimnak és ismerőseimnek
kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok!
Krieger Mátyás vendéglős,
(a volt Ellmer-féle vendéglő).
Petrogradszka, (Melence) u 2588

Igen tisztelt üzletfeleinknek, valamint összes ismerőseinknek
boldog ünnepeket kívánunk!
Valucsek és Társa szabóműhelye

Nyíltér
Ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Olcsó karácsonyi vásár
december 20-tól 31-ig.
Manicure készletek, solingani acél-áruk (ollók, konyhakések, kések stb.), vadászati felszerelések és kellékek, labdák, benzín öngyújtók mélyen leszállított áron 2594
Santer M. József cégnél.

Hol tölthetjük el legkellemesebben a karácsonyi ünnepeket?
a „Orina“ szálloda vendéglő helyiségében
Osztf Jánosnál
Brigadira Ristida (Aradáci) utca, ahol állandóan kitűnő, tisztán kezelt hegyi borok, izletes ételek lesznek felszolgálva. Minden este Herzenberger János közkedvelt zenekara játszik. Kellemes családi szórakozóhely. Kitűnő házi koszt. Tiszta vendégszobák Szolid kiszolgálás.
Nagyrabecsült vendégeimnek és ismerőseimnek: és kollegáimnak kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok!

Szépén butorozott 2555
külön bejárattal szobát
keres magányos ut a belvárosban, azonnal, esetleg későbbi beköltözésre. Cím a kiadóhivatalban

Egy nagy családi ház 2567
kerttel, kukoricakotárkával, melléképületekkel azonnal eladó kedvező feltételek mellett. Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos
Etvesova (Magyar) u 27. sz.

Nagy iparvállalatnál, tapasztalt
GÉPÉSZ
mielőbbi beépésre felvételük.
Ajánlatok bizonyítványmásokkal és referenciákkal „Gépész“ jelige alatt a Bega-hirdetőhöz küldendők (a 16-postával szemben). 2582

OSRAM NITRA
Több világosság
Több teljesítményt jelent
OSRAM
NITRA

Egy akadémiai képesítés-sel bíró, több évi bankprakszissal, horvát, német és francia nyelvismerettel, jelenleg Jugoszlávia egyik legnagyobb iparvállalatánál 3 éve mint irodafőnök működő egyén **állást keres** helybeli bank vagy iparvállalatnál. Cim a kiadóhivatalban. — — 2575

WEISZ KÁROLY, épület és butorasztalos
Velikibecskerek, Zmaj Jovina (Mária Terézia) u. (saját ház).
Elvállal háló-, ebédlő- és uriszobaberendezést, továbbá teljes lakás- és konyha-berendezést, portál és tüzelberendezést és minden a szakmába vágó munkát Épületmunkát a legmodernebb kivitelben. 2581
Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközlök.
Tisztelt ügyfeleimnek és jóismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok!

„Eterna“ gummi-sarok
a legjobb, legtartósabb és legolcsóbb.
Kapható minden bõrkereskedésben.
„VULKAN“ gummigyár áruraktára
2221 Vojvodina részére
Velikibecskerek, Obala Princeze Jelene 7.

Feketics Péter
férfiszabóműhelye
Knez Milettyeva (Niczky) u.
Mérték utáni megrendeléseket pontosan teljesít. 2288
Szolid árak.

Állást keres?
Hosszas meg Oljékról a „FORTUNA“ pályázati közlönyt. Minden száma — az ország minden részéből — körülbelül 800 különböző bejelentő férfi és nő állásra vonatkozólag közli hírdelményeket szerb, horvát, német és magyar nyelven *Mutatványos szám ingyen nem küldetik, utánevét melletti rendelés nem fogantatottatik.* Ez egy szám ára 10 dinár. Egy óra 85 dinár, negyedévre 100 dinár. 2583

KOHN DEZSŐ
aranyműves, ókszerész és vésnök
Velikibecskerek, Pupinova u 14. Benó útjára.
Készít mindennemű arany- és ezüst-ékszert a legmodernebb kivitelben. Vállal javítási és vésnöki munkát. Tört arany feldolgozását. Tört aranyat a legmagasabb napiáron vesz. 2355

Egy teljesen jó állapotban levő **irógép** és egy **2576**
homokfutókocsi
(Sandlaufer)
igen olcsón eladó.
Cim a kiadóhivatalban.

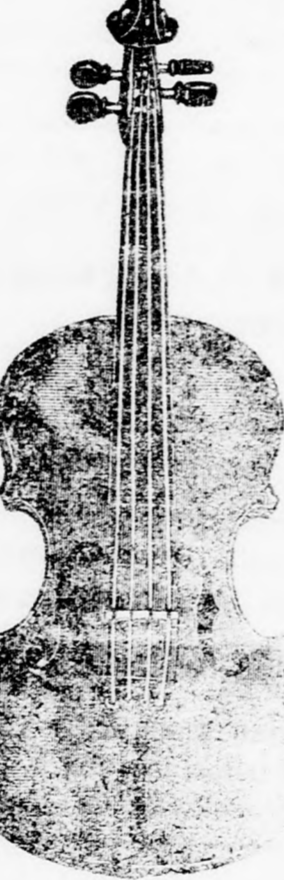
Üzletfelosztás folytán
eladó teljes tisztviselői berendezés: nagy Wertheim-kassa, üzleti állvány, pultok, mérlegek, szózó láda, nagy sódaráló és még sok különböző felszerelési tárgy. — Közelebbi megtekinthető ötv. Kleia Málné tisztkereskedésében, Aleksandrova u Bukovác ház 2588

Nikola Misljanov
(ezelőtt Misljanov és Kadelburger)
fűszer- és csmegekereskedése
Vel. Becskerek, Brigadira Risztitya (Aradac) u.
A karácsonyi ünnepekre ajánlja fűszer- és csmegeárukat, kávé, tea, kakao, teasüteményeit, rum, konyak, likőr és különféle pálinkákat, továbbá karácsonyfadíszeket és cukorkákat, gyertyákat és gyertyatartókat, csokoládét és szalancukorkákat
MISLJANOV-féle legfinomabb pörköltkávét különlegeségeket. 2516
Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Állandóan friss pörkölés!

Legolcsóbb és legmodernebb **konyhafelszerelési vállalat a**

Voit községi segédjegyző, szerb, német, magyar nyelvtudással, gépírásban és az összes irodai teendőkben jártas, bármint megfelelő **ÁLLÁST KERES** azonnali belépésre. Cim a kiadóban

Legszebb karácsonyi ajándék
A. Tóth-féle 2472
mesterhegedű

melynek hangja és pontos kidolgozása, a hangra nem ártó lakozása eddigelé sok elismerést nyert, kezdve 1/4-estől 3/4-ig, továbbá művészi javított régi antik hegedűk, u. m. olasz, német stb. mesterhegedűk, tokok, vonók a leggyorsabbtól a legfinomabb kidolgozásig, harmonikák 1-sorosától 3 sorosig; tamburák printől bőgőig, gitárok, lantok, mandolinok, hurok bármely minőségben, javítások; külön speciális szakértelemmel végzem zongorák, pianinók, harmóniumok javítását és azok hangolását legszakoszerűbben végzi

TOTH ANDRÁS hangszerkészítő
Velikibecskerek, a betegsegélyzővel szemben.

Globus
Velikibecskerek, 2438
Aleksandrova (Fő) utca

Egy 17 hónapos, állatorvosilag engedélyezett, svájci **tenyészbika eladó!**
Bovebbat: Matija Ferdinandi tulajdonosnál Belo Blato. 2581

A legolcsóbb és legjobb **konyhafelszerelési cikkek, edényeket**
vásárolhatja a **„GLOBUS“ cégnél (GERO I DRUG)**
Velikibecskerek, Aleksandrova (Fő) utca.
Központ: Gerc Imre, Noviszád. 2511

Tekerőpapír cégnyomással

Pantić és Tsa Beograd, Bosanska u. 15.

Gabonaraktárt keresünk
a Buzatér közelében. 2583
Ajánlatot e lap kiadóhivatalába.

Vadászok figyelmébe!
Mindennemű fegyverek szakzerű javítását garancia mellett vállalom.
Szíves pártfogást kérve, maradok tisztelettel **Léderer Károly** mechanikus, Veliki Becskerek Zsitni trg 8., a városi mérleggel szemben. 2438

„Bosch“
mágnesgyújtó készülékek javítása **Delejezés** 2441
tekeréselés, tartálókészletek raktáron
SCHMERER ENGELBERT Velikibecskerek, Etvesova (Magyar) utca 24.

A noviszádi 1923. iparkiadáson aranyéremmel kitüntetve
Zsákok
juta-, len- és kenderből minden méretben, liszt-, korpa-, só-cukor-, szilvának stb. gyapju- és tollzsákok, szalmazsákok kikészítőtelepe. Jutahessianok és lenszövetek minden minőségben. Használt zsákok nagyban eladása.
Ponyvak
vagon, cséplőgép és egyéb célra rendelésre 24 óra alatt elkészülnek. Olcsó beszerzési forrás minden vastagságú és minőségű
Zsinegekben
kötőlárak, halászati cikkek, kerti és tüzelőtömölők, malomhevederek, takarók, speciális külföldi zsinegek és fonalak.
SCHIFF ABRAHÁM
zsák-, zsineg- és ponyva-nagykereskedő, ponyva- és zsákgyártó-intézet.
Főtelek: Noviszád, Futaki ut 4. Telefon 408.
Sürgönyös: Jutésit. Fiók: Beograd, Karadjordjeva ul. 21., a hajóállomással szemben.
Telefon 29 25. Előző yelm: Kanapja.
Fiók: Bécs, Budapest, Zágráb.
Kíváncsiakra külön árjegyzékkel szolgálunk.

Legújabb szab. találmány. Kíváló ejdnóság.
B. O. B. Betonpénzszekrénygyár R.-T., Vukovár.
Táviratcim: Bob Vukovár — Int.-tel. 56.
Gyárt és szállít mindentelje
ACÉLBETONPÉNZSZEKRENYEKET, Aktaszekrényeket, tresorajtokat stb.
a legjobb és legszolidabb kivitelben!
Vezérképviselőt és egyedülrészt Jugoszlávia részére:
Goldstein Armin, ügy. és biz. iroda, Vukovár.
Képviselőt és bizományi raktár: 1293
I. K. PANIT, Beograd, Toplitin Yenac 19. szám.
Feltétlenül tűzbiztos! Teljesen betörésbiztos!

— GRATULÁLOK
az új ruhájához... 2562
— Téved! Ez a ruha már 3 éves. De amit az ember a **„HATTYU“**
(Kugler-féle) gőzmosó- és vegytisztító-intézetből visszakup, azt mindenki vadonatújnak nézi!

Huzás:
1925 január 12. és 13. évi

Próbálja meg szerencséjét

és vegyen
mielőbb sorsjegyet

Vlajnyty és Todorovity

osztálysorsjegy-főelárusító üzletében Velikibecskerek, Kralja Petra trg 4. — Telefon 194.

Minden második sorsjegy nyer! 2550 Minden második sorsjegy nyer!

Vidékiek levélileg is rendelhetnek. A nyeremények azonnal és minden levonás nélkül fizettetnek ki.

1/2 sorsjegy 100 D
1/4 sorsjegy 50 D
1/8 sorsjegy 25 D
1/16 sorsjegy 12 D
1/32 sorsjegy 6 D

Karácsonyi és újévi vásár.

Az ünnepi szezonban lezártított áron női- és férfiharisnyák, kötött- és szövött-árak, zsebkendők, kamáslik, selyemsálak és az összes rövidáru cikkek Praktikus, szép és olcsó ajándékot csak nálunk vásárolhat!

Klein Jenő Ierakata LAVOSLAV TREBITY-nél Velikibecskerek, Aleksandrova (Fő) u. 12. Kirakatunkat ne mulassza el meglátni.

Minden nap frissen vágott elsőrendű hizlalt marha, sertés- és borjúhús, valamint kóserhús és különféle hentesárak a legfrissebb állapotban és a legolcsóbb napiáron kaphatók

Radoszavlyevity Nika

hentes- és mészárszékében 2469 Velikibecskerek (a nagyhid mellett).

Tisztelettel vevőimnek és ismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok.

„JUGOSLAVIJA“

ÁLTALÁNOS BIZTOSÍTÓ-TÁRSASÁG, BEOGRÁD
Alapítva 1913. évben.

Foglalkozik a biztosítás minden nemével a legelőnyösebb feltételek mellett. Egyedüli beföldi társaság lovak és szarvasmarháknek elhullás elleni biztosítására.

Felvilágosítást készséggel nyújt:

Bánáti főigazgatóság: Velikibecskerek, Gimnázium-u. 26 (saját ház). Telef. 250.
Körületi főügynökség: Vrsac, Lenau-u. 6. sz., telefon 35 s a helyi képviselők minden községben. 2468

A karácsonyi idény beálltával

van szerencsém a n. é. közönségnek dúsán felszerelt raktáramat jó borokban és szeszes italokban becses figyelmébe ajánlani.

Raktáron: pezsgő, palackborok, tearum, saját főz-démben főzött szilvórium, törkölypálinka, barackpálinka, különböző kitűnő likőrök, tojasos konyak, Medizinal konyak, borovicska, muskatály bor, finomított szesz és borecet állandóan raktáron.

2558

Olcsó árak!

Literszámba is eladó a vevő üvegeiben.

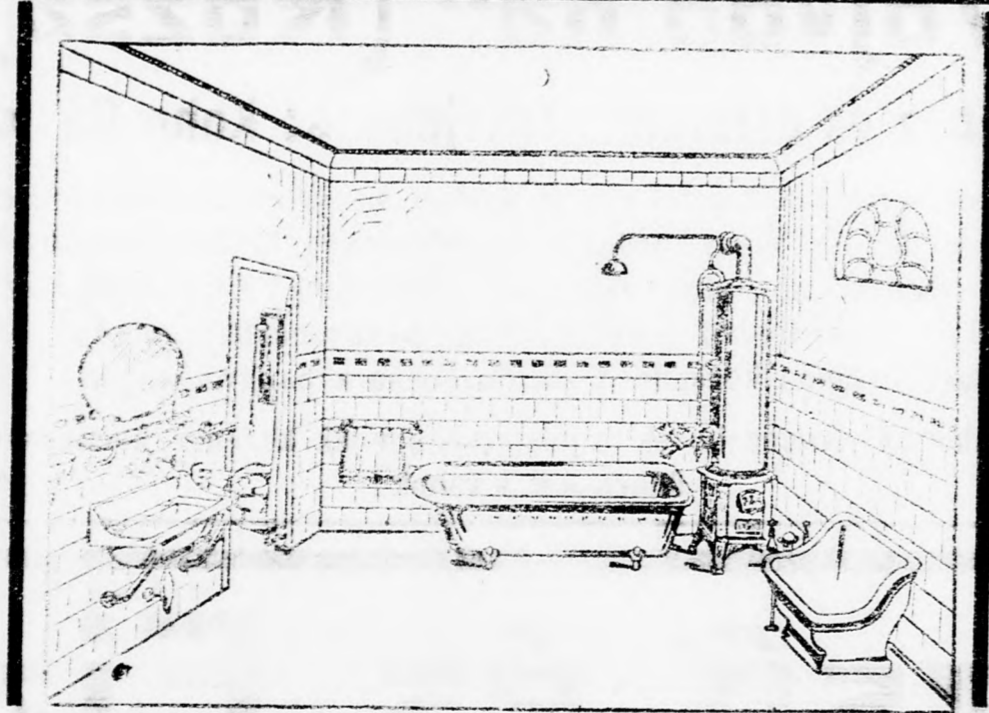
Olcsó árak!

kiváló tisztelettel

Kohn Ignác

bor- és szeszárú-kereskedése nagyban és kicsinyben, Velikibecskerek, a nagyhid mellett (a volt Linyacski-féle házban).

Győződjék meg

A MOST ÉRKEZETT
FÜRDŐSZOBA-BERENDEZÉSEK

2559

OLCSÓSÁGÁRÓL!

ENGEL ADÁM

épület-, műlakatos és szerelő Vel. Becskerek, a főpostával szemben.

Alapítva 1899.

Telefon 106.

Braun Marcel

ipari, mezőgazdasági gépek és technikai cikkek raktára
Velikibecskerek, Aleksandrova (Fő) utca.

Képviseleti és állandó nagy raktárt tart a következő cégek gyártmányaiból:

- Standard Oil Company of Jugoslavia, Beograd.
- Hofherr-Schranz & Clayton-Shuttlewort R.-T., Budapest.
- Mühlenbauanstalt u. Maschinenfabrik vorm. Gebrüder Seck, Dresden.
- Schweizerische Seidengazefabrik A.-G., Reiff-Frank Zürich.
- Mc Cormick International Harvester Company, Chicago.
- M. Michelin et Cie, Clermont-Ferrand.

Perkovátz József

bor- és szeszárú-kereskedése
Velikibecskerek. Telefon 223.

Raktáron tart a szakmába vágó mindennemű italt úgy hordókban, mint palackozva.

Kizárólag nagyban eladás!

2551

Kizárólag nagyban eladás!

A legszebb és legolcsóbb

karácsonyi és újévi ajándékok porcellán- és üvegárukban, különféle szervizekben és tükrökben csakis

Sogdan Drobac

üveg-, porcellán- és lámpaárkereskedésben kaphatók. **Veliki Beckserek, Zsitni trg.** (a városi mérleggel szemben). 2430

Legolcsóbb
bevásárlási forrás!

MOLNÁR JÁNOS

villanyerőre berendezett homoru műköszörűde, acéláru és javítóműhelye **Veliki Beckserek, Knez Miletina (Nicky) u. 1. szám** alatt, a Zadruzna Bank épületében.

Elvállalja az összes vágó-, metsző-, nyíró-késművek javítását, u. m.: borbély- és fodrász-szerszámokat, orvosi műszereket, nyomdai és egyéb gépképeket stb. stb.

Az összes borbély- és fodrász-szerszámok is kaphatók!

Nagyrabecsült ügyfeleimnek és jó ismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok! 2549

Alapított 1873. 10 kiállításon kitüntetve.

Herz és Fia

szalámi-, zsír- és füstöltárak gyára
Karlsdorf (Bánát SHS.)

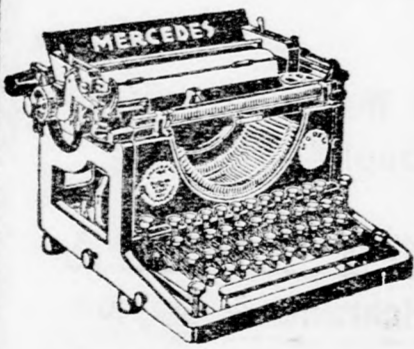
Szállít:

1^a téli- és sonkaszalámit, továbbá sonkát, rolát, karrét, husos csemege-, paprika- és császárszalonnát, különféle kolbászárut, valamint tiszta sertésszirt. 2699

Figyelem!

2418

Figyelem!

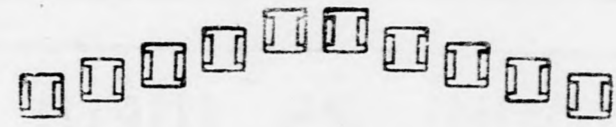
Írógépek

szakszerű javítását és jókarbantartását garancia mellett vállalom! Mindennemű írógépkellékek, szalag, párna stb. állandóan raktáron van és azt a legjutányosabb árban szerezheti be **LEDERER KÁROLY** mechanikai szaküzlet és műhelyében **Veliki Beckserek, Zsitni trg 8** (a városi mérleggel szemben).

Veliki Beckserek Maloméítő R.-T.

(R. D. za Podizanje Mlinova)

Telefon 264. Alapítva 1921-ben. Távirat: Mühlenbau.

Első és egyedüli jugoszláv gépgyár malomgépek, azok alkatrészeinek és malomberendezési tárgyak előállítására. Elvállalunk új malomépitéseket és rekonstrukciókat a legjobban bevált rendszerünk alapján. Állandóan raktáron mindennemű malomgépek, Ganz hengersizékek, Budai Meteor malomkövek, konkolyozó hengerek (trieurök) stb. Ganz hengersizékek egyedüli bizományi lerakata a Bánátban, svájci „Dufour” szita- és daraselymek, valamint acélhuzat és foszfor bronz szövetek állandó gyári lerakata, legolcsóbb eredeti gyári áron. Hengerrovátkolás, csiszolás. Kívánatra árjegyzékkel, referenciákkal és mérnöki kiküldéssel szolgálunk. 2504

Megérkezett a műhegedűkészítőm Németországból

aki a berlini dr. Groszmann rendszerű vonóhangszerek hangnemesítésében, javításában, valamint a régi, mint Stradivari, Amati, Steiner stb. mintákra készített új hegedűkben **specialista**. Javítások az összes hangszereknél művésziellen, jótállás mellett eszközöltetnek. Dusan felszerelt raktáron az összes hangszerfélék kaphatók, mint vonós, fuvós, pengető, továbbá harmónium, harmonikák, zongorák, mindennemű alkatrészek, a világhírű Pirazzi hangvillaj-gyűjtemények stb. a legversenyképesebb árakban az **Első Bánati hangszerkészítő** üzletben

LENHARDT ANTAL Veliki Beckserek,
Hotel Krana-val szemben. 2518

BENCZE ANTAL ÉS FIA

MŰBUTORGYÁR VELIKI BECKSEREK.

Egyszerű és modern

butorok

legjobb kivitelben.

Részletfizetésre is. 2439

Hotel

„Vojvodina“ (Rózsza)

kávéház és étterem. Tulajdonos: Kohn Dávid.

Veliki Beckserek leglátogatottabb és modern kényelemmel berendezett helyisége. Az intelligens közönség találkozóhelye. Elsőrangú étterem. Jó ételek és kitűnő italok Figyelmes kiszolgálás. Kényelmes, tiszta és modern berendezésű vendégszobák. A kávéházban minden este **Jaczkó János** közkedvelt szalonzenekara hangversenyez.

Nagyrabecsült vendégeimnek és jóismerőseimnek kellemes karácsonyi ünnepeket kívánok! 2460

Prandell Rezső és Fia

Alapított
1888.

A közelgő karácsonyi ünnepekre

ajánlják dusan felszerelt raktáruk a legjobb minőségű kávé, tea, rum, konyak, kakaó, teasütemények, mandula, mogyoró, mazsola, aprószőlő, csokoládé, füge, stb.-ben, továbbá karácsonyfadisz, karácsonyfagyertya és gyertyatartó, szaloncukorkákban.

Legolcsóbb árak! Pontos kiszolgálás!

Alapított
1888.

Veliki Beckserek, Alekszandrova (Fő) u. 15.

2150